Пралетары ўсіх краёў, злучайцеся!

КОШТ НУМАРУ 5 кап.

Савецкая Беларусь

Орган Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту Саветаў БССР.

АДРЭС РЭДАКЦЫІ: МЕНСК, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса (2-гі Дом Саветаў).
ТЭЛЕФОНЫ: Рэдакцыі—№ 478. Рэдактара—№ 769.
Матэр'ял прымаецца—з 9 да 3½ гадз.
Нявыкарыстаныя рукапісы назад аўтарам не вяртаюцца.

КАНТОРА: Менск, рог вуліц Ленінскай і Карла Маркса. Тэлефон № 244. (2-гі Дом Саветаў).

ПАДПІСНАЯ ПЛАТА: [illegible]
ПЛАТА ЗА АБВЕСТКІ: [illegible] Звыш тарыфу бярэцца 10 проц. налогу.
ПЛАТА ЗА ПУБЛІКАЦЫІ: [illegible] за дакумант . . 15 к. За кожны дадатковы . . 5 к. Публікацыі ЗАГС'у—3 руб.

ПАДПІСКА ПРЫМАЕЦЦА ў канторы газэты, ва ўсіх аддзяленьнях Беларускага Дзяржаўнага Выдавецтва і ва ўсіх пошт.-тэл. канторах. АБВЕСТКІ ПРЫМАЮЦЦА канторай газэты: Менск, рог Ленінскай і Карла Маркса (2-гі дом Саветаў).

9 ГОД ВЫДАНЬНЯ. ШТОДЗЁННАЯ ГАЗЭТА. № 254 (2442) Пятніца, 2-га лістапада 1928 г.

ЛІСТ ДА СЯЛЯН І СЯЛЯНАК БЕЛАРУСІ АБ ДРУГОЙ ПАЗЫЦЫ ІНДУСТРЫЯЛІЗАЦЫІ.

Дарагія таварышы і таварышкі!

Савецкая ўлада ёсьць улада саміх рабочых, сялян, работніц і сялянак. Гэта значыць, што савецкая ўлада РУКАМІ І СРОДКАМІ САМІХ РАБОЧЫХ, СЯЛЯН, РАБОТНІЦ ДЫ СЯЛЯНАК стараецца зьнішчыць беднасьць, някультурнасьць і дабіцца лепшага жыцьця ДЛЯ ЎСІХ ПРАЦОЎНЫХ МАС І Ў ПЕРШУЮ ЧАРГУ ДЛЯ РАБОЧЫХ І СЯЛЯН. Значыцца, усё, што робіць савецкая ўлада, гэта робім мы самі, усе працоўныя для сваёй працоўнай сям'і. У сучасны момант самая галоўная наша задача—пабудаваць фабрыкі і заводы, каб паступова замяняць працу чалавечых рук працай машын, каб гэтым самым скарэй падняць сельскую гаспадарку, і каб выпускаць дастатковую для ўсіх нашых патрэб колькасьць тавараў. Чым скарэй мы вырашым гэту задачу, тым багацей і мацней будзе наша краіна. Трэба ведаць, што гэта задача вельмі цяжкая, яна можа быць вырашана толькі на працягу цэлага шэрагу гадоў і патрабуе надзвычайна вялікіх сродкаў. І вось кожны з нас павінен добра ўцяміць сабе, што ІНТАРЭСЫ КОЖНАГА РАБОЧАГА І СЕЛЯНІНА ПАТРАБУЮЦЬ, КАБ ПАБУДОВА ФАБРЫК І ЗАВОДАЎ І МАШЫНІЗАЦЫЯ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ (усё гэта ёсьць індустрыялізацыя) ІШЛА ЎСЁ ШПАРЧЭЙ, і што нам трэба зрабіць усё, каб на гэта выдаць магчыма больш сродкаў.

Адкуль узяць сродкі? Як і кожная дзяржава, Саветы даюць на гэту справу вельмі многа сродкаў з тых даходаў, што даюць падаткі, даходы ад гандлю і г. д. Кожны з нас бачыць, як, дзякуючы гэтым сродкам, паступова аднаўляюцца старыя фабрыкі, будуюцца новыя і, наогул, куды ні кінь вокам, усюды ідзе будаўніцтва. Аднак, разам з гэтым кожны з нас адчувае, што таго, што робіцца, мала: нашы патрэбы растуць скарэй, чым магчымасьць іх задавальненьня, і, НЯ ГЛЕДЗЯЧЫ НА ТОЕ, ШТО КОЛЬКАСЬЦЬ ФАБРЫЧНЫХ ВЫРАБАЎ З КОЖНЫМ ГОДАМ ПАВЯЛІЧВАЕЦЦА, ТАВАРАЎ НЕ ХАПАЕ ДЛЯ ЗАДАВАЛЬНЕНЬНЯ НАШЫХ ПАТРЭБ. Хто тут вінават? Ворагі савецкай улады вінавацяць у гэтым Савецкую ўладу, каб гэтым падарваць саветы і вярнуць буржуазеі яе панаваньне. Мы-ж, рабочыя ды сяляне, павінны добра ведаць, што гэта ня віна савецкай улады, а яе бяда, бо ўлада ня можа даць на гэтыя справы больш сродкаў, чым яна дае з дзяржаўных даходаў.

Кожная дзяржава, каб павялічыць свае сродкі, выпускае пазыкі, ці бярэ грошы ў пазыку. Пазыкі бываюць унутраныя, калі дзяржава бярэ ў пазыку ў свайго насельніцтва і замежныя, калі дзяржава зварочваецца за пазычкай да замежных старонак.

Унутраная пазыка заўжды мае посьпех, калі гэта карысна насельніцтву, загранічная пазыка заўжды закабальвае слабейшую дзяржаву сільнейшай. Напрыклад, у часы вялікай імпэрыялістычнай вайны Францыя абходзілася ўнутранымі пазыкамі, бо кожны французскі буржуа верыў у перамогу над немцамі і з ахвотай даваў у пазычку дзяржаве, бо знаў, што дзяржава яму верне грошы з процантамі. Расея, наадварот, рабіла ў часы вайны, галоўным чынам замежныя пазыкі.

Каб павялічыць лік сродкаў на сацыялістычнае будаўніцтва дзеля карысьці рабочых і сялян, савецкая ўлада таксама павінна рабіць пазычкі.

Кожны з нас разумее, што нам трэба вельмі асьцярожна браць пазыкі за граніцай, бо капіталісты будуць старацца, каб праз пазыкі зноў закабаліць нашу краіну.

ЗНАЧЫЦЬ, ГАЛОЎНАЯ КРЫНІЦА ДАДАТКОВЫХ ДЛЯ БУДАЎНІЦТВА СРОДКАЎ—ГЭТА ЎНУТРАНЫЯ ПАЗЫКІ. Грошы, што бярэ савецкая ўлада праз гэтыя пазыкі, ідуць на карысьць рабочых ды сялян, і таму КОЖНЫ РАБОЧЫ, СЕЛЯНІН, РАБОТНІЦА ДЫ СЯЛЯНКА ПАВІННЫ НАВАТ З АПОШНЯГА ВЫДЗЕЛІЦЬ КРЫХУ ГРОШАЙ, КАБ ДАЦЬ У ПАЗЫЧКУ ДЗЯРЖАВЕ.

У сучасны момант савецкая ўлада выпусьціла ДРУГУЮ ПАЗЫКУ ІНДУСТРЫЯЛІЗАЦЫІ. Рабочыя і служачыя Беларусі вельмі жыва адгукнуліся на заклік саветаў і ўжо падпісаліся на некалькі міліёнаў рублёў. Гэтым яны паказалі сваю сьвядомасьць і адданасьць савецкай уладзе. Затое весткі аб распаўсюджваньні пазыкі ў вёсцы гавораць, што ў сувязі з позьнім зборам ураджаю ПАЗЫКА ІДЗЕ Ў ВЁСЦЫ ПАКУЛЬ ШТО ЯШЧЭ СЛАБА. Гэта трэба зараз-жа і рашуча зьмяніць. Трэба, каб кожны селянін і сялянка лічылі сваім абавязкам нават з апошняга выдзеліць крыху сродкаў у пазычку дзяржаве.

Хто з саветамі і за саветы, той першы набывае пазыку. Бяднейшы дае рубель, багацейшы—дзесятку, а то і дзьве. Кожны па свайму дастатку павінен дапамагчы дзяржаве, не саромячыся сваёй беднасьці і не заносячыся сваёй заможнасьцю. Сялянскі актыў павінен быць наперадзе.

Толькі агульнымі сіламі мы скарэй зьнішчым нашу беднасьць і даб'ёмся лепшага жыцьця.

Старшыня Цэнтральнага Выканаўчага Камітэту БССР А. ЧАРВЯКОЎ.

ФАБРЫКАНТЫ НЯМЕЧЧЫНЫ ПЕРАЙШЛІ Ў НАСТУП.

Лёкаут у мэталёпрамысловасьці не адменен.

БЭРЛІН, 31-Х. Міністр працы абвясьціў абавязковаю трацейскую пастанову аб канфлікце ў Рэйнска-Вэстфальскай цяжкай прамысловасьці. Пастанова гэтая ўхвалена са згоды ўсяго ўраду. Не зважаючы на гэта, саюз рэйнска - вэстфальскіх прамыслоўцаў абвяшчае з 1-га лістапада лёкаут 630-ці тысяч рабочых. Сярод рабочых прадпрыёмцы распаўсюджваюць абавязацельства, падпісаўшы якое, рабочы абавязваецца працаваць на ўмовах, прадыктаваных прамыслоўцамі. Рэфармісцкія і хрысьціянскія прафсаюзы засноўваюць асобныя стачачныя камітэты. Прадпрыёмцы дамагаюцца зьніжэньня заработку і патрабуюць, каб пытаньне аб заработку было зьвязана з пытаньнем даўжыні рабочага дню, бо 1-га студзеня скончыцца правамоцнасьць згод, на падставе якіх 8-мігадзінны дзень у шмат-якіх выпадках ня выконваецца. Прадпрыёмцы зацікаўлены ў тым, каб прадоўжыць гэтую згоду.

Амністыя ў Аўстрыі.

ВЕНА. Сацыял-дэмакратычныя дэпутаты парляманту прапануюць распаўсюдзіць амністыю ў адзнаку 10-х угодак існаваньня аўстрыйскае рэспублікі на ўсе палітычныя злачынствы, учыненыя да 18-га кастрычніка гэтага году (урадавы законапраэкт прадугледжваў амністыю толькі ў адносінах палітычных злачынстваў, учыненых да 15 верасьня гэтага году). Прапанова сацыял-дэмакратаў падтрымана ўсімі партыямі і ўхвалена юрыдычнай камісіяй парляманту.

Такім парадкам, амністыя распаўсюджваецца і на 13 камуністаў—сяброў ЦК аўстрыйскае кампартыі і службовых асоб прафсаюзаў,—арыштаваных у зьвязку з фашысцкай і сацыял-дэмакратычнай дэманстрацыямі 7-га кастрычніка ў Вінэр-Нэйштадце і абвінавачаных у «дзяржаўнай здрадзе».

Орган аўстрыйскае кампартыі «Ротэ Фанэ» зазначае наконт гэтага, што папраўка сацыял-дэмакратаў вызваліла ўрад ад нялёгкае задачы абгрунтаваць высунутае проці арыштаваных камуністаў абвінавачаньне ў «дзяржаўнай здрадзе».

БЕСПРАЦОЎЕ У АНГЛІІ РАСЬЦЕ.

НАДЫХОДЗЯЧАЯ ЗІМА БУДЗЕ САМАЮ ЦЯЖКАЮ ДЛЯ РАБОЧЫХ.

ЛЁНДАН, 27-Х. Выступаючы гэтымі днямі на мітынгу чыгуначнікаў у адной з лёнданскіх ваколіц, Тамас зазначыў, што аптымістычныя спадзяваньні спрыяючае эканамічнае кан'юнктуры ня спраўдзіліся, і беспрацоўе расьце, як і раней. Па думку Тамаса, надыходзячая зіма будзе для рабочае клясы самаю цяжкаю за шмат гадоў. Вопыт з перасяленьнем у Канаду беспрацоўных гарнякоў Тамас лічыць няўдачным; прынамсі ён ня вырашыць вялікае праблемы арганізаванага адліву лішняе рабочае сілы ў дамініёны.

Капітал абвяшчае вайну камуністычнаму руху.

Буржуазныя ўрады разам з сацыял-прадажнікамі імкнуцца паставіць кампартыі па-за ўсякімі магчымасьцямі легальнае працы.

Фашысцкі ўрад Польшчы патрабуе ад сойму выдаць 2-х дэпутатаў-камуністаў.

ПАТРАБАВАНЬНЕ ВЫДАЧЫ Т. Т. ВАРСКАГА І БІТНЭРА.

ПАД ПАГРОЗАЮ ВЫДАЧЫ І БЕЛАРУСКІЯ ДЭПУТАТЫ ВАЛЬНЕЦ І ДВАРЧАНІН.

ВАРШАВА. 31-Х. Сёньня пры адчыненьні сэсіі сойму старшыня Дашынскі [illegible] паведаміў, што пракуратура патрабуе ад сойму выдачы суду дэпутатаў кампфракцыі Варскага і Бітнэра, сябра фракцыі аб'яднанага сельробу Валіцкага і БЕЛАРУСКІХ ДЭПУТАТАЎ ВАЛЬНЦА І ДВАРЧАНІНА.

Аблава на камуністаў у Варшаве.

ВАРШАВА, 31-Х. У выніку [illegible] 11-ці ўгодкаў Кастрычніцкае рэвалюцыі, у Варшаве ўчыні[illegible] масавыя аблавы з мэтаю выявіць камуністычных дзеячоў.

Арышты па ўсёй Галіцы.

ВАРШАВА, 31-Х. Дадаткова паведамляюць з Львову, што масавыя арышты былі ўчынены ня толькі ў самым Львове, але і ў правінцыі: у гарадох Тарнове, Злочаве, Доліне, Стрыі і Драгабічы.

Як паведамляюць, арышты маюць шчыльную сувязь з надыходзячым сьвяткаваньнем на тэрыторыі Заходняе Украіны 10-х угодак заснаваньня Украінскага ўраду ў Львове і польска-украінскае вайны, а таксама 5-х угодак прызнаньня ўсходніх межаў Польшчы вялікімі дзяржавамі.

Рэпрэсіі проці нямецкае кампартыі.

БЭРЛІН, 31-Х. [illegible] камуністычнае газэты „Гамбургер Фольксцайтунг“ [illegible]

МЕНШАВІКІ РАЯЦЬ ФАБРЫКАНТАМ ЗВАЛЬНЯЦЬ КАМУНІСТАЎ.

БЭРЛІН, 31-Х. У зьвязку з скачнаньнем забастоўкі партовых рабочых у Гамбургэ рэфармісты прапануюць прадпрыёмцам „зрабіць належныя высновы з забастоўкі і вызваліць кантынгенты рабочых ад камуністаў».

ЗАБАРОНА КАМУНІСТЫЧНЫХ ГАЗЭТ.

ПРАГА, 31-Х. Учора забаронены на месяц камуністычныя газэты «Рэфлякс» (орган Маравінскага камітэту партыі, выходзіць у Брно) і «Дзяльніцке Лісты» (орган Праскага камітэту партыі). [illegible] забарона грунтуецца на тым, што газэта магла-б замяніць сабою «забаронены цэнтральны орган кампартыі «Рудэ Право».

Выключэньне камуністаў з ангельскіх прафсаюзаў.

ЛЁНДАН. [illegible]

* * *

ЛЁНДАН. [illegible]

Астрожны прысуд японскім камуністам.

ТОКІЁ, 31-Х. У Окаіяме скончыўся працэс 15-ці японскіх камуністаў. Адзін з абвінавачаных засуджан да астрогу на 5 гадоў, трое—4 гады, адзін—2 гады. Рэшта 10 абвінавачаных засуджана ўмоўна да вызваленьня на 1—2 гады. Тэрмін праверкі ўмоўна засуджаных—3 гады.

Кампартыя Амэрыкі пазбаўлена права выбараў

НЬЮ-ЁРК, 31-Х. Пазбаўленая магчымасьці высунуць свой сьпіс у штаце Оклягома, Уоркерс Парты далучыла сваіх кандыдатаў на прэзыдэнцкія выбары да сьпісу фэрмэрска-рабочае партыі. Зараз суд штату Оклягома заявіў, што камуністы ня могуць галасавацца па сьпісе фэрмэрска-рабочае партыі.

Камуністычныя кандыдатуры забаронены таксама ў штаце Набраска.

У КІТАІ.

ЦЯЖКІ КРЫЗІС ЧАЕПРАМЫСЛОВАСЬЦІ У ВЫНІКУ РАЗРЫВУ НАНКІНУ З СССР.

ШАНХАЙ. Афіцыёз нацыянальнага (нанкінскага) ўраду «Рэспублікен Дэйлі Ньюс» зьмяшчае артыкул, прысьвечаны кітайскай чайнай прамысловасьці. Газэта прызнае, што з прычыны разрыву нанкінскага ўраду з СССР, які зьяўляецца самым буйным спажыўцом кітайскага чаю, чайны гандаль з СССР амаль-што спыніўся, і кітайская чайная прамысловасьць перажывае цяжкі крызіс.

РАССТРЭЛЫ РЭВАЛЮЦЫЯНЭРАЎ НЯ СУНІМАЮЦЦА.

ПЕКІН, 31-Х. Паведамляюць, што Фынь-Юй-Сян загадаў уладзе правінцыі Ганьсу, Шансі і Хэнань «зьнішчыць дзейнасьць камуністаў». У правінцыі Шансі пакарана сьмерцю 5 камуністаў. У Чэрпіне (Хэнань) учынены арышты камуністаў. Арыштаваныя пакараны сьмерцю.

ЧУМА Ў КІТАІ.

ПЕКІН, 31-Х, Водлуг вестак «Шун-Цянь-Шы-Бао», у мясцовасьцях уздоўж Пекін-Ханькоўскае чыгункі пануе чума, у выніку якое ўжо ёсьць шмат чалавечых ахвяр.

ЯПОНІЯ СТЫКНУЛАСЯ З ПЕРАШКОДАМІ Ў МАНЧЖУРЫІ.

ТОКІЁ. 31-Х. Мукдэнскі карэспандэнт «Токіё Асакі» паведамляе, што япона-мукдэнскія перамовы аб чыгуначным будаўніцтве ў Манчжурыі зайшлі ў тупік (кітайскія колы Манчжурыі востра пратэставалі перад Чжан-Сюэ-Лянам проці ўдзелу японскага капіталу ў чыгуначным будаўніцтве ў Манчжурыі, баючыся ўзмацненьня эканамічнага ўплыву Японіі ў трох усходніх правінцыях). Карэспандэнт газэты заярае, што нават ажыцьцяўленьне ўжо набытага японцамі права пабудовы Ірын-Хайненскае чыгункі стыкаецца з вялікімі цяжкасьцямі.

Рух у Югаславіі за зьбліжэньне з СССР.

ВЕНА. У Белградзкай газэце „Палітыка“ правадыр радыкалаў Прыбічэвіч рашуча выказаўся за аднаўленьне зносін з СССР. Ён, між іншым, заявіў: «Наколькі мне вядома, прадстаўнікі сучаснае Расеі ніколі ня выступаюць проці нашага краю. Наш народ, які заўсёды меў здаровы інстынкт, адчувае, што ў міжнароднай палітыцы, дзе вырашаецца лёс народаў, яму патрэбна дапамога Расеі; ён адчувае, што Італія, як і кожная іншая дзяржава, былі-б менш агрэсыўнымі ў адносінах да нас, каб за намі стаяла Расея».

АБ'ЯДНАНЬНЕ ЛАЦІНА-АМЭРЫКАНСКАГА ПРАФРУХУ ПАД СЬЦЯГАМІ ПРАФІНТЭРНУ.

Камітэт спрыяньня канфэдэрацыі працы Лацінскае Амэрыкі паведаміў выканаўчае бюро Прафінтэрну аб сваім сфармаваньні ў Монтэвідэо (Уругвай). Камітэт заявае ў сваім жаданьні падтрымліваць самую шчыльную і брацельскую сувязь з выканаўчым бюро Прафінтэрну і пасылае сваё братэрскае прывітаньне, тым больш,—зазначана ў лісьце камітэту, — што менна вам належыць ініцыятыва скліку і праведзеньня канфэрэнцыі лаціна-амэрыканскіх прафсаюзаў, якая адбывалася ў Маскве ў красавіку, і дзе выявілася патрэба заснаваць адзіную канфэдэрацыю працы для ўсіх рабочых Лацінскае Амэрыкі.

«Чым больш энэргічнаю і самаахвярнаю будзе ваша праца,—зазначана ў адказе выканаўчага бюро Прафінтэрну,— тым хутчэй рабочыя Лацінскае Амэрыкі зразумеюць, што без магутнае баявое канфэдэрацыі прафсаюзаў, без сувязі гэтае канфэдэрацыі з сусьветным рэвалюцыйным прафэсыянальным рухам няма выхаду для пралетарыяту Лацінскае Амэрыкі. Выканаўчае бюро Прафінтэрну абяцае ўсебаковае падтрыманьне ў вашай справе і гатова даць дапамогу, якая будзе патрэбна, каб паскорыць аб'яднаньне ўсіх сіл лаціна-амэрыканскага пралетарыяту на аснове клясавае барацьбы".

ПЕРАМАГЛІ ПРЫ ПРАВІЛЬНЫМ КЛЯСАВЫМ КІРАЎНІЦТВЕ.

Выканаўчае бюро Прафінтэрну атрымала з Монтэвідэо (Уругвай) ад камітэту спрыяньня канфэдэрацыі працы Лацінскае Амэрыкі тэлеграму, якая паведамляе, што бастуючыя маракі перамаглі. Яны дамагліся прызнаньня саюзу, прыёму на працу ўдзельнікаў забастоўкі і павялічэньня заработку.

Выканаўчае бюро ў тэлеграме просіць перадаць шчырае прывітаньне пераможцам. «Цяпер трэба згуртаваць усю масу маракоў у моцны саюз,—зазначана ў тэлеграме,—і заснаваць сувязь з маракамі іншых краёў для супольнае барацьбы проці агульнага клясавага ворага».

У АПОШНІ ЧАС.

(Атрымана а 1-й гадз. уночы).

Лёкаут 213000 нямецкіх мэталёўцаў.

БЭРЛІН, 2-XI. Першага лістапада прадпрыёмцы мэталічнай прамысловасьці Рэйнска - Вэстфальскай і Рурскай абласьцей поўнасьцю ажыцьцявілі лёкаут 213000 мэталёўцаў. З прычыны таго, што з 213000 лёкаутаваных мэталёўцаў толькі 50000 сяброў прафсаюзаў, прадпрыёмцы спадзяюцца зламаць лёкаутаваных рабочых голадам.

ТЭКСТЫЛЬШЧЫКАМ ПАГРАЖАЕ ЗЬМЯНШЭНЬНЕ ЗАРАБОТКУ.

БЭРЛІН, 31-Х. Тэкстыльныя фабрыканты Мюнстэру абвясьцілі аб скасаваньні працоўных угавораў з 30-га лістапада. Гэтая пастанова закранае 50 тысяч рабочых. Разам з саксонцамі лік тэкстыльшчыкаў, якім абвешчана аб надыходзячым скасаваньні ўгавораў, складае 460 тысяч чалавек.

У ЛІТВЕ.

Канфлікт у літоўскай дзяржаўнай радзе.

«Дзеньнік Він.» (№ 249) паведамляе, што праф. Ковенскага унівэрсытэту п. Ромэр выступае з літоўскай дзярж. рады. Прычынай выхаду праф. Ромэра зьяўляецца яго вострая крытыка сучаснага палітычнага курсу Літвы. У адказ на гэта Вальдэмарас сказаў некалькі рэзкіх фраз, накіраваных асабіста проці праф. Ромэра.

Зьезд літоўскіх хадэкаў.

У нядзелю 28 кастрычніка г. г. у Коўні адбыўся зьезд дэлегатаў хрысьціянскай дэмакратыі, на якім прыняты пастановы палітычнага характару. Між іншым, пасьля доўгай дыскусіі пастаноўлена ў далейшым трымацца рашучай апазіцыйнасьці ў адносінах да ўраду Вальдэмараса. Пасьля гэтага зьезд катэгарычна запратэставаў проці арышту старшыні хадэкаў і галоўнага рэдактара газэты «Рытас» А. Быстраса. Адначасова у некаторых пунктах Літвы былі раскіданы адозвы ЦВК «Саюзу ратаваньня рэспублік»,

Д-р Быстрас 27 кастрычніка г. г. быў выпушчан з астрогу пасьля выплаты 200 літаў кары.

Бунт у ковенскім астрозе.

Рыскі «Сацыял-дэмакратэс» паведамляе, што ў палітычным астрозе ў Коўні выбухнуў бунт на грунце пабіцьця і высылкі ў невядомым кірунку палітычнага вязьня Юргуса. У абарону Юргуса стаў між іншым пасол літоўскага сойму Кедзіс.

Вязьні пачалі галадоўку і зажадалі пракурора. Адміністрацыя астрогу ў адказ на гэты пратэст адабрала ад вязьняў сяньнікі і забараніла выходзіць на шпацыр. Вязьні зажадалі высьвятленьня, куды вывезен Юргус і высунулі пытаньне звольніць урадоўца, які біў вязьняў і між іншым кабет.

Арышты літ. сацыял-дэмакратаў.

Гэтымі днямі у Шаўлянах (Літва) паліцыя арыштавала членаў мясцовага камітэту эс-дэкаў Шымкуса і Крауса і выслала ў канцэнтрацыйны лягер у Ворнях.

Арышт польскіх рыбакоў.

«Дзеньнік Він.» (№ 249) паведамляе, што на літоўскім пагранічча ў часе лоўлі рыбы на возеры Коленене, у раёне Рыконт, літоўскія вартаўнікі арыштавалі нейкага І. Ласьніка, рыбнага купца, і трох рыбакоў, па абвінавачаньні іх у шпіянажы і перавезьлі іх у Вількамір.

Згавор аб фінансавай блёкадзе СССР.

БЭРЛІН, 31-Х. «Форвэртс» паведамляе, што заснаваны ў Лёндане «міжнародны камітэт трох мацеляў расейскіх пазык» на першым сваім пасяджэньні ўхваліў «заняцца» ня толькі пазыкамі, якія былі выпушчаны ці гарантаваны царскім урадам, але і іншымі даўгамі, г. зн. камэрцыйнымі даўгамі царскага часу.

У Саюзе ССР.

НАШ ЗАМЕЖНЫ ГАНДАЛЬ У 1927-28 ГОДЗЕ.

МАСКВА. Водлуг папярэдніх даных НК Гандлю СССР, агульны зварот замежнага гандлю па эўрапейскай граніцы ў 1927-28 г. склаў 1.455.900 тысяч руб. проці леташніх 1.302.049 тысяч. Вываз за год дасягнуў 635.841.000 рублёў, застаўшыся амаль-што на стабільным узроўні ў параўнаньні з леташнім. Гэта тлумачыцца вострым скарачэньнем вывазу хлеба. Калі-ж параўнаць увесь вываз бяз хлеба, дык у 1927-28 г. мы маем значнае павялічэньне вывазу ў параўнаньні з папярэднім годам. Увесь прывоз за 1927-28 г. склаў 820.059.000 рублёў, даўшы павялічэньне ў параўнаньні з леташнім на 31,5 процантаў. Структура нашага прывозу мае яскрава вытворчы характар. Вытворчы прывоз дасягнуў у 1927-28 г. 88-мі процантаў усяго прывозу тавараў у СССР. Абсталяваньня набыта на 247.300.000 рублёў проці леташніх 146.406.000. Павялічыўся таксама завоз сыравіны, які дасягнуў 330.038.000 руб. проці 293.932.000 у 1926-27 г.

Зварот замежнага гандлю па азіяцкай граніцы за 10 месяцаў 1927-28 году павялічыўся на 53,4 проц., прычым вываз даў павялічэньне на 58,2 проц., а прывоз—на 49,9 проц. Вывезена ўсіх тавараў па азіяцкай граніцы за 10 месяцаў на 112.822.000 рублёў, а прывезена—на 103.904.000 руб. Увесь зварот на ўсіх граніцах за год дасьць прыблізна 1.722,9 міліёнаў рублёў, з якіх на вываз прыпадае 768,1 млн. руб., а на прывоз—944,8 міліёнаў (прыблізна, бо вестак па азіяцкай граніцы на жнівень-верасень яшчэ няма).

Балянс замежнага гандлю на 1927-28 г., водлуг папярэдніх даных, скончан з пасывам 166,7 міліёнаў. Аднак, трэба мець на ўвазе, што пасыўнае сальдо па гандлёвым балянсе зьяўляецца вельмі ўмоўным паказчыкам і не адбівае сапраўднага становішча выплатнага балянсу.

Згодна даных камэрцыйнае статыстыкі, гэтыя адносіны—спрыяючыя. Пасыў замежна-гандлёвага балянсу, згодна даных мытнае статыстыкі, тлумачыцца значным прывозам у 1927-28 г. абсталяваньня, набытага на ўмовах доўгатэрміновага крэдыту.

Агульныя вынікі замежнага гандлю на 1927-28 г. сьведчаць пра далейшае разьвіцьцё замежна-гандлёвага звароту СССР, не зважаючы на цяжкасьці вывознага пляну ў зьвязку з скарачэньнем вывазу хлеба і перашкодамі на іншых рынках.

Новыя палёгкі па с.-г. падатку.

МАСКВА. Прэзыдыум ЦВК Саюзу вызваляе ад адзінага сельскагаспадарчага падатку ўсе вучэбна-вытворчыя гаспадаркі, якія абслугоўваюць выхаванцаў дзіцячых дамоў і бяспрытульных дзяцей.

Ухвалена надаць палёгкі па гэтым падатку залічаным да першае, другое і трэцяе груп інваліднасьці інвалідам вайны і працы, а таксама інвалідам, якія не падлягаюць забесьпячэньню сацыяльнага страхаваньня, калі гэтыя асобы ня маюць непрацоўных прыбыткаў.

Вечар памяці Фрунзэ.

МАСКВА, 31-га кастрычніка ў Доме Чырвонае арміі адбыўся жалобны вечар прысьвечаны 3-м угодкам з дню сьмерці т. Фрунзэ. Пасьля ўступнага слова намесьніка начальніка Цэнтральнага Дому Чырвонае арміі т. Падсоцкага, які ахарактарызаваў жыцьцё і дзейнасьць т. Фрунзэ, адбыўся жалобны канцэрт.

Кансультацыйная дзейнасьць амэрыканскае фірмы „Фрэйн“ у СССР.

ЛЕНІНГРАД, 31-Х. У зьвязку з заснаваньнем у Ленінградзе амэрыканскае сэкцыі „Гіпромезу“ сёньня прыехаў упаўнаважаны кансультацыйнае фірмы «Фрэйн» у Чыкага пан Мануэ.

У гутарцы з карэспандэнтам РОСТА Мануэ паведаміў, што практыка ўгавору па кансультацыйнай дапамозе, падпісанага паўтара гады назад між ВСНГ і фірмаю „Фрэйн“, паказала, што больш мэтазгодна перанесьці кансультацыйную працу ў СССР бліжэй да аб'ектаў будаўніцтва. У Ленінград прыяжджае для сталае працы віцэ-прэзыдэнт фірмы Томас і 15 выдатных спэцыялістаў. Амэрыканская сэкцыя ставіць сабе задачу ўвесьці ў савецкую прамысловасьць самыя новыя тэхналёгічныя працэсы і спосабы праэктаваньня. Фірма «Фрэйн» ужо скончыла праэктаваньне Бэсэмэраўскага цэху для Сталіна, галоўных цэхаў Тэльбескага камбінату і дала рад асобных кансультацый.

Сьмерць старога бальшавіка-падпольшчыка.

ЦЬВЕР, 31-Х. У Цьверы памёр стары бальшавік-падпольшчык М. А. Някрасаў. Тав. Някрасаў—сын беднага селяніна Цьвярское губ. У партыю бальшавікоў ён уступіў у 1902 г. У 1906 годзе т. Някрасаў працаваў у Іванава-Вазьнясенску разам з т. т. Бубновым і Фрунзэ. З 1914 да 1917 г. т. Някрасаў быў на фронце, а потым нясупынна працаваў на савецкай і грамадзкай працы. З 1925 г. тав. Някрасаў загадваў губэрскім архіўным бюро.

Забясьпека па інваліднасьці распаўсюджана і на моладзь.

МАСКВА. Існаваўшы да гэтага часу падатак сацыяльнага страхаваньня на выпадак інваліднасьці ці страты гаспадара не прадугледжваў забясьпекі пэнсіяй моладзі, службовы стаж якое ў большасьці выпадкаў нязначны. У зьвязку з гэтым прэзыдыум ЦВК Саюзу ўстанавіў, што забясьпека па інваліднасьці даецца асобам, якія страцілі працаздольнасьць, калі яны дасягнулі 20-цігадовага ўзросту, пры наяўнасьці агульнага стажу па найму ад 1 году да 8-мі, у залежнасьці ад узросту, а ў выпадку недасягненьня гэтага ўзросту —незалежна ад даўжыні часу працы па найму. У адпаведнасьці з гэтым прэзыдыум ЦВК забясьпечыў выдачу дапамогі і пэнсіі па сацстраху членам сям'і памёршага ці бязьвесна загінуўшага гаспадара з ліку моладзі, распаўсюдзіўшы гэтае забесьпячэньне таксама і на членаў сям'і, да 18-цігадовага ўзросту, калі яны навучаюцца ў вучэбных установах.

У ПАНСКАЙ ПОЛЬШЧЫ

ПОМНІК ПІЛСУДЗКАМУ НА МЯЖЫ З СССР.

ВАРШАВА, 31-Х. У мястэчку Кожэц на Валыні (найбольш высунуты на ўсход пункт польскае тэрыторыі) у нядзелю адбывалася ўрачыстае адчыненьне помніка Пілсудзкаму. Прысутнічала некалькі чыноўнікаў, старшыня сэнату Шымацкі, валынскі ваявода Юзэфскі і прадстаўнікі корпусу прыграднічнікаў.

Паведамляючы пра адчыненьне помніка орган вайсковага міністэрства «Польска Збройна» піша так: «Ад нядзелі, 28-га кастрычніка, на варце нашага старога Кожцу, які знаходзіцца на ўсходнім рубяжы, непарушна стаіць помнік правадыра. Кожнаму, хто захацеў-бы парушыць нашую мяжу, ён заўсёды здолее сказаць—«ні кроку далей».

„Праца“ польскага сойму.

Пасьля першага пасяджэньня сойму, якое адбылося 31 кастрычніка г. г., наступнае пасяджэньне адбудзецца толькі 13 лістапада г. г., бо, як паведамляюць польскія газэты, „Працы“ сойму будуць перашкаджаць розныя сьвяты, як напр., задушкі у дзень 1 лістапада і розныя палітычныя кангрэсы.

Забастоўка ў Львове.

29 кастрычніка г. г. у Львове забаставалі работнікі, занятыя пры каналізацыйных работах. Забастоўка вынікла з прычыны звальненьня 2 работнікаў.

Канфіскацыя.

29 кастрычніка г. г. віленскі гарадзкі староста сканфіскаваў наклад яўрэйскай газэты «Вільнэр Тог» за артыкул, у якім абгаварвалася дзесяцігодзьдзе абвяшчэньня незалежнасьці польскай рэспублікі.

Напад у Дзісьненскім пав.

Гэтымі днямі на засьценак Кантары, Шаркаўскай вол., Дзісьненскага пав. зроблен быў напад. 4 узброеных бандыты ўвайшлі ў памяшканьне ўласьніка засьценку А. Катыржы, калі ўсе ўжо спалі і, забраўшы тысячу злотых, 150 даляраў і 100 руб. золатам, уцяклі.

„Справы Народовосьцёвэ“.

Выйшаў з друку ў Варшаве выданы «Інстытутам Дасьледваньня Нацыянальных Спраў» № 3—4 „Справ. Народовосьцёвых“, часопісі, прысьвечанай дасьледваньню нацыянальных спраў. Зьмест нумару: С. Папроцкі. IV кангрэс нацыянальных меншасьцяў. В. Юноша. Польскае школьніцтва ў Нямеччыне. А. Крысінскі. Лік і месца аселішча беларусаў у Польшчы. Потым артыкул невядомага аўтара: Палякі ў Савецкай Украіне. С. Часнкоўскі. Справы нацыянальных меншасьцяў у Лізе Нацый. Апрача таго нумар зьмяшчае хроніку, датычачую жыцьця нацыянальных меншасьцяў у Польшчы і за яе межамі.

Справа б. пасла сойму Шапеля.

У мінулую суботу апэляцыйны суд у Вільні разглядаў скаргу б. пасла сойму Шапеля Антона, прысуджанага ў сакавіку г. г. віленскім акруговым судом на 6 гадоў катаржнага астрогу па 102 арт., г. ё. за „антыдзяржаўную“ дзейнасьць. Апэляцыйны суд прыгавор 1-й інстанцыі пакінуў у сіле.

Лётныя катастрофы.

На вайсковым аэрадроме ў Львове здарылася ў мінулую суботу лётная катастрофа. Апарат з паручнікам Л. Вайнаровічам рынуўся на зямлю і разьбіўся. Паручык Вайнаровіч цяжка паранены.

Другая катастрофа здарылася каля вёскі Суловец, Замойскага пав. Вайсковы самалёт упаў на поле і разьбіўся. Мэханік Бразэра забіты, а падпаручнік Вайнаровіч цяжка паранены.

IX усебеларускі зьезд с.-г. і лясных рабочых

ШМАТТЫСЯЧНАЯ АРМІЯ САЮЗУ С.-Г. І ЛЯСНЫХ РАБОЧЫХ ПАВІННА БЫЦЬ АРГАНІЗУЮЧЫМ СРОДКАМ ПРАЛЕТАРСКІХ І ПАЎПРАЛЕТАРСКІХ ЭЛЕМЭНТАЎ БЕДНАТЫ НА ВЁСЦЫ.

31-га кастрычніка ў клюбе гарсавету адчыніўся IX усебеларускі зьезд сельска-гаспадарчых і лясных рабочых. На зьезд пакуль што прыбыло 106 дэлегатаў. Для ўдзелу ў працах зьезду прыехаў член. прэзыдыуму ЦК Саюзу сельска-гаспадарчых і лясных рабочых т. Зіноўеў.

Адчыняючы зьезд, старшыня ЦП Саюзу т. Вайтэнка адзначыў, што саюз с-г. і лясных рабочых зьяўляецца зараз вялікай пралетарскай арміяй на вёсцы. Гэта армія павінна прыняць чынны ўдзел у клясавай барацьбе на вёсцы, саюз павінен аддзяліць серадняка ад кулака і павесьці яго за сабою.

Саюз мае ўжо значныя дасягненьні ў сваёй працы: больш уцягнута ў саюз батракоў, палепшаны матар'яльныя ўмовы і культурнае абслугоўваньне членаў саюзу, але ёсьць яшчэ і недахопы. Пры актыўным удзеле шырокіх прафсаюзных мас гэтыя недахопы будуць паступова зжывацца.

Прамова тав. Галадзеда.

З прывітальнай прамовай ад імя ЦК КП(б)Б і ўраду БССР выступіў старшыня СНК БССР т. Галадзед.

У сваёй прамове т. Галадзед абрысаваў наша міжнароднае і ўнутранае становішча. Гаворачы аб стане народнае гаспадаркі БССР, т. Галадзед адзначыў, што ў гэтай галіне мы маем значныя посьпехі. Уся валавая прадукцыя прамысловасьці за мінулы год узрасла на 20 мілёнаў руб. Летась агульна валавая прадукцыя прамысловасьці дасягала 129 мілёнаў руб., сёлета да 150 мілёнаў руб.

Па лініі вытворчасьці працы таксама ёсьць пэўны пералом. Вытворчасьць працы ўзьнялася на 9 проц.; нажніцы паміж зарплатай і вытворчасьцю працы пачалі сходзіцца. Гэты год зьяўляецца годам рацыяналізацыі і інтэнсыфікацыі прамысловасьці.

Далей тав. Галадзед спыніўся на клясавай барацьбе ў вёсцы.

— Клясавая барацьба з кулаком,—кажа т. Галадзед,—ня спыняецца. У апошнія месяцы па некаторых акругах хлебазагатоўкі ізноў панізіліся. Гэта значыць, што кулак і спэкулянт стараюцца тармазіць загатоўкі. І ў гэтым годзе кулак будзе імкнуцца сарваць наш плян хлебазагатовак. Ёсьць весткі, што кулацкія колы вёскі, абмалаціўшы хлеб, ня вывозяць яго на рынак, каб захаваць увесь хлеб да вясны, і, такім чынам, мярбуюць сарваць устаноўленыя цэны.

Тав. Галадзед зварочваецца да саюзу сельска-гаспадарчых рабочых і заклікае іх пільна сачыць за клясавай барацьбой на вёсцы.

— Вы,—кажа т. Галадзед, зьяўляецеся пралетарскім касьцяком партыі і ўраду на вёсцы. Ад таго, як у вашым саюзе будзе пастаўлена праца, як вы будзеце даваць адпор кулаку, будуць залежаць вынікі гэтае барацьбы. Арганізацыя на вёсцы вашым саюзам пралетарыяту і паўпралетарскіх элемэнтаў —беднаты дасьць магчымасьць павесьці за сабою серадняка, яшчэ больш умацніць блёк пралетарыяту з асноўной масай сялянства, дасьць магчымасьць адарваць яго ад кулака.

Тав. Галадзед зварачвае ўвагу зьезду на першачарговую задачу дню—задачу павялічэньня ўраджайнасьці.

—Гэта,—кажа тав. Галадзед,—зьяўляецца карэнный і галоўнай праблемай, якая зараз стаіць перад партыяй і Савецкім урадам. У нас ёсьць усё патрэбнае для павышэньня ўраджайнасьці: фізычныя і мэтэрэолёгічныя ўмовы, наша глеба і клімат пры адпаведных мерапрыёмствах могуць спрыяць гэтаму падвышэньню і г. д. Нам трэба, чаго-б гэта ні каштавала, павялічыць ураджай. З нашага боку зьяўляецца проста злачынствам, калі мы топчамся на 40 пуд. ураджаю з дзесяціны. Мы топчамся на тых 40 пудох, якія нам давала дзесяціна ў дарэвалюцыйны час. Вы можаце сказаць, што ў нас не хапае гною. Але скаціны павялічылася ў нас на 37,5 проц. у параўнаньні з 1916 г. Кожны год мы завозім у БССР велізарную колькасьць хлеба. У 1926-27 г. было завезена 15 мілёнаў п. хлебафуражу, у 1927-28 г.—15 мілёнаў п., а ў наступным годзе мяркуецца завезьці 20 мілёнаў пуд. Ці ня можам мы павялічыць ураджай на 3-4 пуды з дзесяціны, каб атрымаць гэтыя 15-20 мільёнаў пуд., якія мы штогод увозім? Можам і павінны павялічыць.

Ваш саюз сельска-гаспадарчых рабочых павінен ведаць, што ў нас мала зроблена ў галіне агры-культурнае рэвалюцыі. Нашы савгасы, камуны, арцелі, мусібыць, яшчэ не зьяўляюцца праваднікамі добрых прыкладаў па ўздыму ўраджаю, а яны павінны шпаркім тэмпам павялічыць у сабе ўраджай. Гэта значыць, што на гэту галіну мала зварачвалі ўвагі. Тым часам БССР зьяўляецца яшчэ пераважна сельска-гаспадарчай краінай, валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі да прадукцыі прамысловасьці займае 80-85 проц. і што сельская гаспадарка павінна зьяўляцца базай для болей хуткага разгортваньня прамысловасьці, яна павінна зьявіцца важнейшым матар'яльным рэзэрвам для хутчэйшай індустрыялізацыі краіны.

Тое-ж самае можна сказаць адносна жывёлаводзтва. Жывёлаводзтва ў нас з кожным годам пашыраецца, а масла і сыру аказваецца ў нас не хапае. У нас дрэнна пастаўлена праца па перапрацоўцы малочных прадуктаў; двейнасьць нашай каапэрацыі ў справе арганізацыі малочнага рынку нікуды ня варта. Савгасы, камуны, арцелі яшчэ не зьяўляюцца асяродкам, куды павінна сьцякаць сялянскае малако для перапрацоўкі ў масла і сыр.

— Як-жа гэта так,—зазначае т. Галадзед,—мы зьяўляемся краінай пераважна сялянскай, дзе пераважае сельска-гаспадарчая прадукцыя з жывёлагадоўчаскім ухілам, а хлеб завозяць, масла мала, сыру не хапае, малака ня ўмеем перапрацоўваць? Па дакладу нашаму ў Савеце Народных Камісараў СССР, Саюзны ўрад даў нам генэральнае заданьне ў бліжэйшыя 5 год палепшыць стан сельскае гаспадаркі. Нам трэба палепшыць якасьць землеўпарадкаваньня і пасьпорыць пераход на шматпольле. Агранамічнае абслугоўваньне павінна быць палепшана. РВК і АВК павінны спыніць штогадовую зьмену аграномаў, бо працаўнік толькі што азнаёміцца з працай, а яго перакідаюць на працу ў іншае месца.

Зараз перад усімі намі стаіць асноўная задача—разам з пашырэньнем прамысловага будаўніцтва накіраваць больш сіл і сродкаў на ўздым сельскай гаспадаркі. На наступны год мы мяркуем укласьці ў розныя галіны сельскай гаспадаркі каля 40 мілёнаў руб. Летась на гэту справу мы патрацілі 25-30 мілёнаў руб. Мы маем права чакаць ад сельскай гаспадаркі адпаведных эканамічных эфэктаў, калі ўкладаем у яе такія велізарныя грошы. Саюз сельска-гаспадарчых рабочых павінен адыграць першую і галоўную ролю ў справе падняцьця ўраджайнасьці і агульнага ўздыму сельска-гаспадарчай вытворчасьці. Вы павінны стаць асноўнымі праваднікамі ўсіх мерапрыёмстваў у гэтай велізарнай і адказнай задачы.

Закранаючы надыходзячую кампанію перавыбараў саветаў, т. Галадзед спыняецца на ролі саюзу с.-г. і лясных рабочых у гэтай справе.

— У надыходзячую выбарчую кампанію,—кажа дакладчык,—кулак, безумоўна, захоча праявіць палітычную актыўнасьць і пралезьці—завалваць саветы. Ваш саюз павінен быць тэй сілай, на якую мы абапіраемся на вёсцы. Партыя і ўрад ня зможа выканаць сваю задачу, калі пралетарскі беспартыйны актыў вёскі ня згуртуецца вакол партыі. Кулак ад эканамічнага фронту захоча працягваць барацьбу і на палітычным фронце. Кулак будзе імкнуцца пралезьці ў саветы, ён будзе падкупліваць, спойваць і застрашваць беднату. Ужо зараз ёсьць выпадкі, калі кулацтва падпальвае савгасы.

Вы павінны стварыць моцны блёк паміж серадняком і беднякой.

У заключэньне т. Галадзед адзначыў, што на шляху сацыялістычнага будаўніцтва сустракаюцца перашкоды. Перыядычна прыходзіцца пераживаць гаспадарчыя крызісы, але гэтыя крызісы няўхільны пры наяўнасьці шматмільённых індывідуальных гаспадарак. Аднак, гэта ня ёсьць крызіс заняпаду, а крызіс росту. А гэтым сьведчыць тое, што агульны баланс нашае гаспадаркі становучы.

— У нас ёсьць,—кажа тав. Галадзед,—усё патрэбнае для ўздыму ўсіх галін нашае гаспадаркі. Мы маем значныя энэргетычныя і матар'яльныя сродкі, але іх трэба належна мабілізаваць, умела выкарыстаць. Мы будзем і ў далейшым нашым будаўніцтве сацыялізму сустракацца з цяжкасьцямі. Гэта мы ведаем, бо сацыялістычнае будаўніцтва даецца вялікімі мазалямі на руках, а хто працуе з мазалямі на руках, той перамагае ўсе перашкоды. Той вопыт, які мы маем, дае нам права быць упэўненым у тым, што мы пераможам усе перашкоды на шляху нашага сацыялістычнага будаўніцтва

Пры дапамозе вялікае арміі саюзу сельска-гаспадарчых рабочых, мы зможам перабудаваць нашу сельскую гаспадарку на новай тэхнічнай базе уцягваючы яе паступова ў сацыялістычнае лагво: галоўная тут задача—узмацніць савгасы, калгасы, вытворчую кваліфікацыю.

* * *

Зьезд віталі: старшыня ЦСПСБ тав. Рыжоў, прадстаўнік ЦК саюзу т. Зіноўеў, сакратар ЦК ЛКСМБ т. Галавач і інш.

Прадстаўнік 1 №-га падшэфнага палка т. Шутаў, аддаючы рапарт зьезду, напомніў, што споўнілася 3 гады з дню сьмерці В. М. Фрунзэ, выдатнага арганізатара Чырвонай арміі і запрапанаваў ушанаваць памяць т. Фрунзэ ўставаньнем (усе ўстаюць, музыка выконвае жалобны марш).

Па БССР.

(Ад нашых карэспандэнтаў).

Пленум РВК у вёсцы.

Улетку гэтага году пачалі практыкаваць правядзеньне пасяджэньняў прэзыдыума і пленумаў РВК на вёсцы, куды выязджаюць усе сябры прэзыдыума РВК і загадчыкі раённых устаноў.

7-га кастрычніка адбыўся пленум РВК і ў в. Вусушкі, якая знаходзіцца ад Чавус на адлегласьці 20 вёрст. Былі пастаўлены цікавыя пытаньні даклад старшыні Вусушскага с-с аб працы за год, даклад старшыні крэдытнага т-ва аб тым-жа і інфармацыя старшыні РВК тав. Шчапалова аб апошняй сэсіі ЦВК БССР, удзельнікам якой ён зьяўляўся.

Трэба адзначыць, што на пленум зьявілася такая колькасьць сялянства, што ўсе ня мелі магчымасьці ўмясьціцца ў школе, дзе праводзіўся пленум.

По дакладах выказвалася шмат сялян у тым ліку каля 5 жанчын. Асабліва былі ажыўленыя спрэчкі па дакладу сельска-гаспадарчага крэдытнага т-ва, якое ў мясцовага насельніцтва ўзяло грошы дзеля куплі штучнага ўгнаеньня у якім надта вялікія патрэбы ў насельніцтва; алеж угнаеньня дзякуючы валакіце ня купіла і не здаволіла патрэбнасьці насельніцтва.

Некаторыя сяляне падавалі скаргі на лясную варту на неправідловыя дзеяньні і на ват на выпадкі хабару.

За гэта лета праведзена па вёсках 2 пасяджэньні прэзыдыуму і 1 пленум. Гэта дае надта шмат карысьці ў сэнсе выяўленьня балючых хібаў на вёсцы і ўцягвае насельніцтва ў працу ўлады.

Т. К. Лапіцкі.

Чавускі р., Магілеўскае акругі.

Пачаліся перавыбары нарзасядацеляў.

Ворша, 1-XI. У сучасны момант падрыхтоўка да перавыбараў нарзасядацеляў на Аршаншчыне скончана; пачынаюцца перавыбары.

У Ляднянскім раёне для правядзеньня перавыбараў нарзасядацеляў прэзыдыум Райвыканкому вылучыў камісію з 3-х асоб, на якую былі ўскладзены абавязкі растлумачыць шырокім колам працоўных Ляднянчыны ўсе прыцыпы перавыбараў. Камісія распачала працу з 25-га верасьня. Поруч з гэтым былі зададзены дадзены актыўным нарзасядацелям з старога складу правесьці справаздачы аб праведзенай імі працы, а загадчыкам хат-чытален—аб двейнасьці давечных сталоў.

У абавязковым парадку камісія пастанавіла згодна пляну правесьці справаздачы нарсуда на перавыбарчых сходах нарзасядацеляў у савгасах, па мясцкомах прафсаюзаў, на розных нарадах і на сходах сялян.

У шэрагу сельсаветаў праведзены інструкцыйныя нарады сумесна з сялянскім актывам.

У Крупскім раёне, па Сакалавіцкаму сельсавету кандыдатуры нарзасядацеляў шырока абгаварваюцца насельніцтвам.

21 кастрычніка ў сельсавет прыязджалі прадстаўнікі Райвыканкому для выбараў нарзасядацеляў.

У сельсавеце абіраецца 10 нарзасядацеляў і 3 кандыдаты. З гэтага ліку нарзасядацеляў абіраецца 3 жанчыны сялянкі.

Такія-ж здавальняючыя весткі маюцца і з шэрагу іншых месц акругі.

Колькасьць дробнай жывёлы павялічылася.

ВОРША, 1-XI. Згодна атрыманых афіцыйных вестак, у Аршанскім акрстатбюро, на Аршаншчыне становішча па павялічэньні жывёлы можна характарызаваць наступным чынам: вясной гэтага году вышла на поле 943932 галавы, а летась— 946695 шт. гэткім чынам мы маем паніжэньне на 0,3 проц.

Затое колькасьць коняй павялічылася ў гэтым годзе з 104222 штук мінулага году да 106533 штук альбо на 2,2 проц. Жарабят колькасьць зьнізілася на 11,7 проц.

Па акрузе за гэты год колькасьць цялят і авец значна ўзрасла. Авец выказваецца ўрост у 7,82 пр., бычкоў ад году да 1 з палов.—на 27,83 проц. і цялят наогул ад 6 м. да 1 году на 31,4 проц.

Рагатай жывёлы колькасьць супроць мінулага году паменшылася на 2,52 проц. Сьвіней лік зьменшыўся на 9,45 проц.

Падарункі інвалідам грамадзянскай вайны.

Ворша, 1-XI. Прэзыдыум акрвыканкому разьмеркаваў па раёнах 1500 руб., якія асыгнаваны Народным Камісарыятам Сацыяльнае Забясьпекі на выдачу падарункаў інвалідам грамадзянскай вайны да XI гадавіны Кастрычнікавай Рэвалюцыі.

Падарункі будуць давацца ня толькі грашыма, але і сельска-гаспадарчымі прыладамі, як напрыклад—плугамі, акучнікамі і інш. Падарункаў у выглядзе абутку будзе раздадзена на 500 руб.

Водпуск лесу будзе павялічаны.

Барысаў, 1-XI. У 1927-28 годзе адпушчана было на 2.000 рублёў бясплатнага лесу і на 9.000 руб. лесу ў крэдыт, які РВК разьмеркаваў сярод сельсаветаў. Крэдыты і бясплатны лес скарыстован поўнасьцю.

У гэтым 1928-29 г. лесу будзе адпушчана на 6.000 р. бясплатна і на 15.000 р. у крэдыт.

Таксама замацаваны дзялянкі за насельніцтвам для водпуску лесу ў зіму 28-29 г.

Калектыўна купілі „Трыер“.

(Старобінскі р., Зажоўскі с-савет).

З трох заселеных пунктаў, в. Бярозаўкі, б. м. Трасьцянец і в. Кольск, было сабрана 278 р. самаабкладаньня.

Калі сельсавет прыслаў адносіну члену сельсавету, каб апошні сабраў сход сялян, дзе яны супольна павінны вырашыць, што ім у данны момант больш патрэбна, каб скарыстаць для гэтай патрэбы сродкі самаабкладаньня, дык сход пастанавіў, што на гэтыя сродкі трэба выпісаць зернаачысьцільную машыну, а менавіта «Трыер».

Склалі пратакол сходу і аддалі ў сельсавет. Сельсавет так і зрабіў—выпісаў трыер.

І што-ж мы зараз маем?

— Сяляне большую чыстку жыта да асеньняй сяўбы перачысьцілі на трыеры. Можна спадзявацца, што жыта парасьце чыстае бяз гірсы.

В. А.

Бабруйшчына

Дэлегацкі сход гарадзкога раёну.

Гэтымі днямі ў Доме Асьветы адбыўся сход жанчын-дэлегатак гарадзкога раёну.

На сходзе з дакладам аб 11-ай гадавіне Кастрычніцкай рэвалюцыі і нашых чарговых задачах выступіў СТАРШЫНЯ ЦВК БССР тав. ЧАРВЯКОЎ.

У сваім дакладзе тав. ЧАРВЯКОЎ [illegible] міжнароднае становішча і нашы дасягненьні за адзінаццаць гадоў.

З вялікай зацікаўленасьцю слухалі дэлегаткі тав. Чарвякова. У адзінадушна прынятай рэзалюцыі дэлегацкі сход [illegible]

У Савеце Народных Камісараў БССР.

Чарговае пасяджэньне Савету Народных Камісараў адбылося 31-га кастрычніка г. г. [illegible]

СНК АБ ДАЛЕЙШЫХ ЗАДАЧАХ БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЭРСЫТЭТУ.

У сваёй рэзалюцыі па дакладу Рэктара БДУ прафэсара Пічэты аб дзейнасьці БДУ СНК прызнаў агульную лінію кіраўніцтва правільнаю і адпавядаючаю дырэктывам СНК, якія былі дадзены Ўнівэрсытэту 2 гады таму назад. У сувязку з новымі задачамі гаспадарчага і культурнага будаўніцтва БССР яшчэ больш павінны быць прыстасаваны арганізацыйныя формы БДУ да задач рэканструкцыі гаспадаркі і культурнай рэвалюцыі. З гэтаю мэтаю Савет Народных Камісараў прызнаў патрэбным арганізаваць і адчыніць з наступнага навучальнага году Хіміка-Тэхнічны Факультэт БДУ. Дзеля гэтага Праўленьню Унівэрсытэту і НК Асьветы даручана распрацаваць у 3-х месячны тэрмін плян арганізацыі гэтага факультэту і ўнесьці гэты плян на зацьверджаньне СНК. Прызнаючы, што Факультэт Права і Гаспадаркі БДУ па сваёй арганізацыйнай структуры патрабуе зьмен у сэнсе большага адпавяданьня яго структуры патрабаваньням гаспадаркі БССР, СНК даручыў Праўленьню Ўнівэрсытэту і НК Асьветы разам з гаспадарчымі і зацікаўленымі ўстановамі абмеркаваць на працягу 3-х месяцаў арганізацыйную структуру, навучальныя пляны і праграмы гэтага факультэту і ўнесьці ў СНК прапановы аб адпаведных зьменах. СНК таксама прызнаў, што замацаваны за Ўнівэрсытэтам лік стыпэндый для студэнцтва невыстарчальны, а таму запрапанаваў НК Асьветы замацаваць за Ўнівэрсытэтам лік стыпэндый ня меншы, як у мінулым годзе. Адзначаючы дасягненьні Ўнівэрсытэту ў справе палепшаньня сацыяльнага складу студэнцтва і лепшае абслугоўваньне ўсіх нацыянальнасьцяй БССР, СНК запрапанаваў Праўленьню Ўнівэрсытэту і НК Асьветы і надалей трымаць курс на пралетарызацыю БДУ. НК Асьветы даручана прыняць патрэбныя мерапрыемствы да асыгнаваньня належных сродкаў для арганізацыі і кіраваньня падрыхтоўкаю асьпірантаў. Бяручы пад увагу цяжкае матар'яльнае становішча асьпірантаў, СНК даручыў НК Асьветы разам з НК Фінансаў і НК Працы абмеркаваць пытаньне аб павялічэньні пэнсіі асьпірантам і свае прапановы па гэтаму пытаньні ўнесьці ў СНК.

Прызнаючы на аснове выпускаў з Унівэрсытэту шэрагу працаўнікоў у розных галінах гаспадаркі і культуры здавальняючай ступень кваліфікацыі і падрыхтоўкі гэтых працаўнікоў, СНК даручыў Праўленьню Унівэрсытэту яшчэ больш накіраваць увагу на ўзмацненьне сацыялістычнага будаўніцтва высока-кваліфікаванымі навуковымі працаўнікамі, асабліва працаўнікамі з марксысцкім сьветапоглядам і мэтадалёгіяй. Адзначаючы наяўнасьць шэрагу посьпехаў у справе беларусізацыі Унівэрсытэту, а таксама ў справе карэнізацыі студэнцтва і навуковых працаўнікоў, СНК запрапанаваў Праўленьню Унівэрсытэту і НК Асьветы зьвярнуць яшчэ большую ўвагу на гэтыя моманты і поўнасьцю і своечасова выконваць пастановы ЦВК і СНК БССР па гэтым пытаньні. Праўленьню ўнівэрсытэту, НК Асьветы і Галоўнавуцы запрапанавана прыняць меры да зьнішчэньня маючыхся недахопаў у навукова-дасьледчай працы унівэрсытэту, якая праводзіцца ня зусім плянава. Праўленьню Унівэрсытэту таксама даручана наладзіць больш шчыльную сувязь з зацікаўленымі ўстановамі.

АГНЯТРЫВАЛАЕ БУДАЎНІЦТВА Ў СЕЛЬСКІХ МЯСЦОВАСЬЦЯХ.

СНК заслухаў даклад НК Земляробства аб праведзенай рабоце па агнятрываламу будаўніцтву і прыняў пастанову аб парадку пераходу на агнятрывалае будаўніцтва ў сельскіх мясцовасьцях.

Мерапрыёмствы па разьвіцьці агнятрывалага будаўніцтва ў БССР пачалі праводзіцца Народным Камісарыятам Земляробства толькі з 1925 г. За гэты кароткі час праведзена вялікая работа: арганізавана 190 т-ваў агнятрывалага будаўніцтва, якія [illegible] лы, вэтэрынарныя пункты, аграпункты, лясьніцтвы і інш. пабудаваны з агнятрывалых матар'ялаў. Пабудова агнятрывалых будынкаў выходзіць амаль не даражэй за драўляныя: чарапічная страха даражэй гонтавай у сярэднім на 5-7 проц., саломеннай на 10-20 проц., а што датычыцца сьцен, то пабудаваньне драўляных сьцен патрабуе больш грошай. Ёсьць шмат мясцовасьцяй, дзе агнятрывалыя сьцены танней драўляных, асабліва ў малалесных раёнах.

Яшчэ УШ-ы Ўсебеларускі Зьезд Саветаў даручыў ураду зрабіць рашучыя захады да разьвіцьця ў вёсках агнятрывалага будаўніцтва і вызначыць парадак пераходу на гэтае будаўніцтва. У выкананьне гэтай пастановы Зьезду Саветаў, СНК прыняў пастанову аб парадку пераходу на агнятрывалае будаўніцтва ў сельскіх мясцовасьцях. Установам, якія знаходзяцца на дзяржаўным і мясцовым бюджэтах і ўстановам на гаспадарчым разрахунку, забараняецца з 1929 г. будаваць неагнятрывалыя дахі на ўсіх будынках, якія будуюцца для ўласных патрэб, з 1930 г. забараняецца пабудова драўляных сьцен на будынках у малалесных раёнах. З мэтаю накіраваньня доўгатэрміновага крэдыту на будаўніцтва які выдаецца сялянству штогод на будаўніцтва агнятрывалых будынкаў, пастановай устанаўляецца што для будаўніцтва пры дапамозе банкаўскага доўгатэрміновага крэдыту з 1930 г. забараняецца пабудова неагнятрывалых дахаў на жылых будынках. Акрвыканкомы, НК Земляробства і НК Аховы Здароўя павінны зьвярнуць увагу на ўзмацненьне тэхнічнага і санітарнага нагляду за новым сельскім будаўніцтвам і асабліва за будаўніцтвам калектыўных гаспадарак. Белсельбанк павінен узмацніць забесьпячэньне адпаведнымі крэдытамі т-ваў агнятрывалага будаўніцтва на будаўнічыя і вытворчыя патрэбы. Гэтым таварыствам павінны выдзяляцца з агульнага лесасечнага фонду патрэбныя лесасекі ў бліжэйшых мясцох пабудовы, у выгадных для пагрузкі, або сплаву пунктах. Папенная плата за гэтыя лесасекі павінна брацца па звычайных сялянскіх таксах без гандлёвых надбавак. Таварыствам агнятрывалага будаўніцтва павінны давацца з зямельнага фонду ў бясплатнае карыстаньне зямельныя вучасткі для пабудовы, а таксама пляцы для здабычы пяску, гліны і інш.

Народнаму Камісарыяту Земляробства даручана распрацаваць да 1930-31 бюджэтнага году праэкт канкрэтных мерапрыёмстваў для пашырэньня пераходу на агнятрывалае будаўніцтва, ня толькі будаўніцтва ведамстваў і грамадзкіх устаноў, але і масавага калектыўнага і індывідуальнага будаўніцтва з тым, каб у першую чаргу быў зроблен пераход да пабудовы агнятрывалых страх. Пытаньне аб пераходзе сялянскага будаўніцтва на агнятрывалае, павінна быць увязана з плянам землеўпарадкаваньня. Белсельсаюзу разам з НК Земляробства даручана распрацаваць канкрэтныя мерапрыёмствы да пераходу будаўніцтва ў калектыўных гаспадарках на агнятрывалае будаўніцтва.

АБ ФІНАНСАВАНЬНІ ДРУКУ.

На фінансаваньне друку ў 1928-29 г. вызначана 900 тыс. руб. З гэтай сумы СНК пастанавіў вызначыць 220 тыс. руб. Беларускаму Дзяржаўнаму Выдавецтву, а рэшту СНК даручыў Камітэту па Справах Друку пры СНК разьмеркаваць па паасобных выдавецтвах (газеты, часопісі).

НАЗНАЧЭНЬНІ.

СНК пастанавіў зьняць з тав. Брыскіна абавязкі Намесьніка члена Эканамічнай Нарады і назначыў тав. Абрамсона Нам. члена Эканамічнай Нарады.

СНК пастанавіў утварыць пасаду Намесьніка Народнага Камісара Працы і назначыў тав. Захараву Д. І. Намесьнікам Народнага Камісара Працы.

Тав. Дзямідовіч Г. М. назначана членам Калегіі пры Народным Камісары Асьветы БССР.

У зьроках беларускага жыцьця ў Польшчы.

Сыстэматычны разгром польскімі ўрадамі, а асабліва ўрадам Пілсудзкага, беларускага руху ва ўсіх яго палітычных, культурных і эканамічных праявах давёў да таго, што беларуская справа ў Польшчы, можна сказаць, зусім схавалася ў падпольле. Легальна выяўляцца яна ня можа. Гаварыць і пісаць праўду аб беларускай справе, гэта значыць наражаць сябе на арышт, а газэту—на канфіскацыю. Адзіная беларуская газэта, якая асьмельваецца пісаць аб палажэньні беларускай справы ў Польшчы хоць і ўстрымана, але праўдзіва, сыстэматычна канфіскуецца. Газэта гэта носіць цяпер назву «Слова Працы», а раней яна выходзіла пад іншымі назвамі, як «Рэха Працы», «Сіла Працы» і г. д., пакідаючы слова „Працы“ і мяняючы пачатак.

Газэта гэта выдаецца сур'ёзна. Зьмест яе артыкулаў больш-менш адпавядае вымаганьням і настроям беларускага грамадзянства ў Польшчы. Яе чытаюць і яна мае шмат падпісчыкаў. Зразумела, што пісаць так, як гэта вымагае жыцьцё Заходняй Беларусі, «Слова Працы» ня можа, бо панская цэнзура ўсё-роўна сканфіскуе газэту і яна ня дойдзе да чытача. Таму прыходзіцца пісаць моваю Эзопа, не дагаварваючы. Аднак ня гледзячы і на такія засьцярогі, газэта стала канфіскуецца, або зусім зачыняецца. Сталыя канфіскацыі з-за глупства, з-за якой-небудзь заметкі, або проста фразы ў перадавіцы маюць сваёю мэтаю перш усяго матар'яльна падарваць газэту, ня даць ёй стаць на моцны матар'яльны фундамэнт і тым выклікаць яе зачыненьне. Усё-ж, газэта неяк трымаецца і сваёй пазіцыі не здае.

Ні пра якія зьезды па тых ці іншых пытаньнях беларускага жыцьця і ня чуваць. Зьезд «Таварыства Беларускай Школы», які меў адбыцца ў Вільні 21 кастрычніка г. г., чамусь-ці адкладзен. Прычына адкладу,—быццам, у тым, што раённыя арганізацыі «Таварыства» не пасьпелі яшчэ выбраць дэлегатаў на зьезд, аднак, больш праўдападобна тое, што прычынай адкладу зьяўляюцца перашкоды з боку польскай адміністрацыі, якая баіцца, каб на зьездзе ня было прадстаўнікоў з ідэалёгіяй «грамадаўцаў», а «грамадаўцамі» лічацца ўсе, хто не ўваходзіць у склад «арганізацый» Умястоўскага, Я. Станкевіча, Вярнікоўскага, Паўлюкевіча і ім падобных. Польскай адміністрацыі хацелася-б, каб беларускае грамадзянства паслала на зьезд «Таварыства Беларускай Школы» прадстаўнікоў кірунку гэтых запраданых паноў. На шчасьце беларускае грамадзянства добра ўсьвядомлена ў сваіх нацыянальных справах і сваіх прадстаўнікоў ні на якія зьезды Умястоўскіх і кампаніі не пасылае, а на зьезд «Таварыства Беларускай Школы» прадстаўнікоў ідэалёгіі запраданай панам хэўры здраднікаў не пашле.

«Дзеньнік Віленскі» (№ 248) прысьвяціў гэтымі днямі пытаньню аб „Т-ве Бел. Школы“ і беларускай справе наогул перадавы артыкул пад загалоўкам: «Другая лінія акопаў Грамады». У артыкуле даказваецца, што пасьля ліквідацыі «Грамады» былыя грамадаўцы перайшлі ў гурткі „Т-ва Бел. Школы“ і пад відам культурна-асьветнай працы вялі тую-ж грамадаўскую «антыдзяржаўную» працу. Газэта шкадуе, што ўлада не зьліквідавала разам з Грамадою і «Т-ва Бел. Школы», якое зьяўляецца нічым іншым, як «другой лініяй акопаў Грамады».

У далейшым у артыкуле зазначаецца, што навакол зьезду «Т-ва Бел. Школы» адбываецца змаганьне дзьвюх груп б. грамадаўцаў. Першая група складаецца з невялікага ліку асоб, якія яшчэ нядаўна сядзелі на судовай лаве ў часе працэсу «Грамады», але цяпер пайшлі на згоду з пэўнымі ўрадавымі сфэрамі. Другая група складаецца быццам з грамадаўцаў. Да гэтай групы належыць цэлая сетка правінцыяльных гурткоў, як і кіруючыя органы (цэнтральная рада і акруговыя рады). Між гэтымі групоўкамі быццам адбываецца барацьба. Напр., «Слова Працы», якое па думцы «Дз. В.» зьяўляецца органам левых грамадаўцаў, выступае проці «Часовай паўнамоцнай камісіі», адкладыўшай зьезд, і прапануе ня слухацца яе дырэктыў.

«Здавалася-б,—кажа «Дз. Віл.»,—што ў арганізацыі зарысаваўся раскол, бо адна група агульнай арганізацыі адкрыта праклямуе непаслухмянасьць яе кіруючаму органу. Па сутнасьці-ж гэта толькі дамовая сварка, разыходзіны існуюць толькі ў партыйнай тактыцы. «Слова Працы», будучы выразіцелем крайняга крыла грамадаўцаў (камуністы), вымагае ад сваіх сымпатыкаў і членаў завастрэньня сітуацыі, што зьяўляецца звычайнай тактыкай камуністаў. Наадварот, група «угадовая(?!) грамадаўцаў лічыць, што належыць зрабіць «перадышку», каб захаваць другую лінію акопаў. Аб гэтым толькі ідуць спрэчкі».

Як бачым, «Дз. Віл.», хоць і канстатуе разлом у няіснуючай Грамадзе, але і ня верыць у шчырасьць гэтага разлому, ды прыгэтым ён і сам сьцьвярджае, што група «ўгадоўцаў» зусім нязначная і ні накога не абапіраецца.

Такія інфармацыі дае „Дзеньнік Віленскі“ аб «Т-ве Бел. Школы». Хутчэй гэта не інфармацыі, а інспірацыі, —гэта падгатоўка і падбухторваньне польскага грамадзянства і польскай улады проці адзінай культурна-асьветнай беларускай арганізацыі ў Польшчы, гэта жаданьне разграміць яе, бо за ёю ідуць беларускія масы, бо яна не запрадалася яшчэ польскай дэфэнзыве.

У гэтым выпадзе чорнасоценнай польскай газэткі проці «Т-ва Бел. Школы» цікава яшчэ вось што. Яна гаворыць аб грамадаўцах левага і правага кірунку, але ні слова не ўспамінае аб п. п. Умястоўскіх, Я. Станкевічах, Вярнікоўскіх, Паўлюкевічах, не ўспамінае нават аб Ярэмічах, ксяндзу Станкевічу і іншых. Гэтае поўнае маўчаньне аб іх зьяўляецца найлепшым пасьведчаньнем таго, што беларускія масы ня маюць нічога супольнага з гэтымі няўдалымі палітыканамі, і таму нават «Дз. Віл.» ня прымае іх у рахубу.

Так яно і ёсьць. Гэтыя паны канчаткова страцілі ўсякую павагу сярод беларускіх мас. У такім пераконаньні яны амаль нічога і ня робяць сярод гэтых мас. Задавольваюцца тым, што раз у тыдзень выпушчаюць тыднёўкі, якіх амаль ніхто ня чытае.

Умястоўскі выдае тыднёвую часопіс «Беларускі Дзень» яскрава дэфэнзыўнага характару. Яго часопіс мае яшчэ той асаблівы характар, што пытаньняў палітычных беларуска-польскіх узаемаадносін яна амаль зусім не закранае. Відаць нават спэцыяльны тэндэнцыйны ўхіл «Беларускага Дня» мінаць зусім палітычныя пытаньні і накіроўваць увагу грамадзянства ў бок эканомікі і дамовага дабрабыту.

Возьмем хоць-бы апошні нумар «Бел. Дня», за 25 кастрычніка г. г. Перадавіца на тэму: «Бараніце беларускіх дзяцей», дзе невядомы аўтар разводзіць на тэму аб патрэбе фізычнага і духоўнага выхаваньня беларускіх дзяцей. Наступны артыкул пад назваю «Здаровы голас»—перадрук з ксяндзоўскай газэты «Крыніца», дзе даводзіцца, што гаспадарчы дабрабыт Зах. Беларусі залежыць ад саміх яе жыхароў, якія мала дбаюць аб сваім дабрабыце, а больш спадзяюцца, што нехта прыдзе і прынясе з сабою гэты дабрабыт. Аўтар раіць «стварыць свае гаспадарчыя арганізацыі, якія дадуць зах. беларусам працу і магчымасьць дайсьці да лепшай будучыні... Гэтай і толькі гэтай дарогай беларусы здабудуць веду і капітал, а гэтым самым вызваляцца з сучаснай бяды і забясьпечаць далейшы росквіт нашай беларускай культуры і нацыянальнасьці.

Проста і ясна! Не спадзявайцеся на паноў, на панскую дзяржаву, што яна прырэжа вам зямлі, што яна прыдзе з грашовай і культурна-гаспадарчай дапамогай. Спадзявайцеся толькі на свае сілы: працуйце і працуйце бясконцу. Пры гэтым вы арганізуйцеся. Пан Умястоўскі забывае, што арганізацыя беларускай беднаты няўхільна прывядзе к разгрому іх арганізацыі, бо ня можна сабе прадставіць арганізацыю беднаты не на клясавым грунце, а такія арганізацыі ў Польшчы праследуюцца, як антыдзяржаўныя, грамадаўскія, камуністычныя і г. д. Ясна, што п. Умястоўскаму хацелася-б каб беларускія сялянскія арганізацыі былі паслухмянымі і пакорлівымі ў адносінах да паноў і начальства, каб яны не займаліся ніякай палітыкай і ня дбалі-б аб палітычных для сябе правох. Правы прыдуць з часам, калі беларускае сялянства направіць свой дабрабыт, а пакуль гэтае сялянства беднае, дык якія там яму патрэбны правы. Так, вуснамі панскай дэфэнзывы і з ксяндзоўскага блаславенства навучае пан Умястоўскі зах. беларусаў.

Рэшта артыкулаў «Бел. Дня» выключна гаспадарчыя. Канасацыя і шматпольле. Культура лёну. Пчалярства. Кароценькая беларуская хроніка. Апошнія навіны ў сьвеце. І ўсё.

І так у кожным нумары «Беларускага Дня». Аб культурных, палітычных і нават эканамічных вымаганьнях Зах. Беларусі—ні слова. Гэтыя справы, гэтыя вымаганьні знарок заціраюцца п. Умястоўскім і як-бы ў адказ на гэтыя вымаганьні, Умястоўскі зычна крычыць: працуйце і маўчыце! Маўчыце і працуйце! У гэтым ваша выратаваньне!

Ня лепшым зьяўляецца другі дэфэнзыўны тыднёвік «Грамадзянін» пана Тодара Вярнікоўскага. Гэта—«Орган беларускай незалежнай дэмакратычнай думкі». За такою заслонаю засеў махровы чынуша-чорнасоценец з параю другою былых паўлюкевічаўскіх малойчыкаў і выдае незалежную ад самага сябе, але моцна залежную ад дэфэнзыўнай „дэмакратыі“ газэтку. Ад «Грамадзяніна» пахне трошку іншым дэфэнзыўным ладанам. Ён больш месца ўдзяляе палітычным і культурным беларускім справам. Напрыклад, перадавіца ў апошнім нумары «Грамадзяніна», ад 28 кастрычніка г. г., зусім на палітычную тэму: «Перад сэсіяй сойму». Перадавіца пусьценькая, сухая. У ёй робяцца дагадкі, што будзе сойм рабіць, як адаб'ецца на яго працы разлом у ППС і г. д. Але канчаецца перадавіца зусім неспадзявана і, можна сказаць, зусім правільна:

„Але чакаць ад гэтага (ад развалу ППС. Рэд.)—кажа «Грамадзянін»—якіх небудзь спэцыяльных карысьцяў для нацменшасьцяў, у тым ліку і для беларусаў, ня прыходзіцца».

Так і сказана: «ня прыходзіцца». І сказана гэта ў газэце Т. Вярнікоўскага. Куды-ж далей ісьці, калі нават дэфэнзыўны орган сьцьвярджае, што спадзявацца на што-небудзь лепшае беларусам у Польшчы ня прыходзіцца. Адным ужо гэтым Т. Вярнікоўскі стаіць на галаву вышэй, як Умястоўскі і кампанія. У «Грамадзяніне» ёсьць і „палітычная хроніка“ і „Тутэйшая хроніка“ і «карэспандэнцыі», ну, разумеецца, і «сельска-гаспадарчы аддзел» і «юрыдычныя парады», і нават «Навука і тэхніка» і «Усячына» і «куток жартаў і сьмеху».

І па зьместу і па вонкаваму выгляду «Грамадзянін» робіць лепшае ўражаньне, як «Бел. Дзень», але і ў ім дэфэнзыўная казёншчына і зумыснае абыходжаньне балючых беларускіх пытаньняў адразу б'е ў вочы. Газэта выглядае няжыцьцёва, суха, пакорліва да паноў-хлебадаўцаў. Дэфэнзыва можа быць упэўнена, што Т. Вярнікоўскі «не прадасьць»...

Газэта Янкі Станкевіча «Народ» адпавядае ўсім асаблівасьцям характару гэтага псыхічна-ненармальнага чалавека. У большасьці яна напоўнена лаянкай сваіх ворагаў. А ворагаў у Я. Станкевіча шмат: амаль ня ўсе віленскія беларусы бяз розьніцы кірунку. З другога боку «Народ» зьяўляецца рэклямным лістком для розных выдуманых Я. Станкевічам „сваіх“ арганізацый. Грошыкі на ўсе «прадпрыемствы» Я. Станкевіча таксама паўзуць з тэй-жа дэфэнзыўнай крыніцы, а гэтага даволі, каб заходнія беларусы зразумелі, хто стаіць за сьпіною гэтага новага дэфэнзыўнага гастралёра.

Пару слоў аб „Крыніцы“ і „Сялянскай Ніве“.

«Крыніца» выдаецца лацінкай і прызначана для беларускіх каталіцкіх мас. Раней яна выступала досыць радыкальна па розных пытаньнях беларускага жыцьця. Цяпер яна перажывае сухотны пэрыяд, упаўшы ў нейкі акадэмізм, а часамі нічым нават ня розьніцца ад выданьняў Умястоўскага і Вярнікоўскага па агульнаму свайму напрамку, на што мы зьвярталі ўвагу троху вышэй.

«Сялянская Ніва» Ярэміча і Рагулі пасьля сканчэньня выбарнай кампаніі ў сойм і сэнат перастала выходзіць. Гэтым яна моўчкі даказала, што патрэбна яна была толькі на час выбарнай кампаніі і толькі тым, хто хацеў пралезьці ў сойм. Скончыліся выбары, п. п. Ярэміча і Рагулі атрымалі мандаты і газэта для іх стала непатрэбна. Ня так даўно, аднак, газэта выйшла зноў і ад самага пачатку да канца была напоўнена лаянкай проці. Я. Станкевіча, які ў часе выбараў расьвалоў «Сялянскі Саюз» Ярэміча і Рагулі і вядзе гэтую лінію і далей. «Сялянская Ніва» і па зьместу і па вонкаваму выгляду выдаецца ня сур'ёзна. Асабліва па зьместу. Тут на першым пляне асабістыя парахункі, як і ў «Народзе» Я. Станкевіча. Мінаючы іншыя заходня-беларускія выданьні, бо яны носяць выключна клерыкальны характар, мы павінны, урэшце, зазначыць, што ўся наогул беларуская прэса ў Польшчы жыве ў ненармальных умовах. Радыкальная прэса канфіскуецца. Умяркованая, баючыся рэпрэсіі, абыходзіць моўчкі актуальныя беларускія справы, а дэфэнзыўная сее атруту заспакаеньня і прымірэньня з панскім уціскам.

Тым ня менш, палітычная і культурна-нацыянальная думка ў Зах. Беларусі ня гасьне і цьвёрда пераконана ў сваёй перамозе.

Заможны.

ЖЫЦЬЦЁ І ПРАЦА АСЬВЕТНІКА.

Школа павінна адваяваць вучня

Сучасны школьнік знаходзіцца паміж двух супроцьлеглых лягераў: з аднаго боку школа, якая імкнецца прыцягнуць яго да выкліканага рэвалюцыяй новага будаўніцтва жыцьця і выхаваць з яго савецкага чалавека—змагара за справу працоўных, за сацыялізм, з другога-ж боку абывацельшчына, «вуліца» і іншыя водцені паміраючага сьвету. Рунь будучыні і гніль мінулага змагаюцца за нашага школьніка.

Закасьцянеласьць, абывацельскі дух вельмі часта маюць крыніцы ў сям'і вучня, асабліва на вёсцы, дзе новы творчы дух, новы быт менш яшчэ ўкараніліся, чымся ў горадзе. А сям'я і „вуліца“, з якой вучань мае дачыненьні ня менш, чымся са школай бліжэй яму сваей інтымнасьцю, штодзённасьцю.

І сям'я, і «вуліцца» вельмі актыўна, вельмі чула адгукаюцца на ўсе праявы бягучага жыцьця, вельмі жвава абмяркоўваюць іх і іншы раз надта востра і зусім па свойму расцэньваюць іх. Цяжка сказаць, дзе сучаснасьць адбіваецца больш зразумела для нашага вучня—праз прызму мяшчанскіх талкаваньняў, ці праз школу.

Абывацельшчына якраз тым і моцная, што яна добра бачыць тое, што больш усяго зразумела дзіцяці: канкрэтнае, блізкае, рэальнае. Яна як найлепш адзначае ўсе хібы нашага жыцьця, вельмі спрытна, па-свойму ўмее іх падагульняць і тлумачыць, тады як школа не заўсёды ўмее шчыльна падыйсьці да рэальнага жыцьця і вельмі часта апэрыруе агульнымі выдадамі. Адна ж, калі пачынаюць задаваць пытаньні пра хлеб, пра падатак, пра чаргі ў горадзе і г. д., дык тут ніякімі агульнымі сказамі не абыйдзешся.

Школа павінна гэта ўлічыць. Яна павінна ўзброіць вучня належнымі грамадзка-палітычнымі ведамі і навучыць карыстацца імі ў штодзённых сутычках з фальшывымі толкамі. Дзеля гэтага трэба так паставіць грамадзка-палітычнае выхаваньне ў школе, каб вучань ня толькі быў тэарэтычна пісьменным, але і мог вырашаць практычныя, жыцьцёвыя задачы. А ў гэтым якраз і слабы нашы вучні.

Разумеецца, мала яшчэ напакаваць вучня грамадзка-палітычнымі ведамі, нават мала навучыць яго карыстацца гэтымі ведамі ў штодзённым змаганьні з рознымі крыватолкамі. Трэба каб ён ня толькі ўмеў, але і жадаў змагацца з насядаючай на яго са ўсіх бакоў руцінай і заскарузласьцю. А гэтага дасягнуць значна цяжэй. Тут патрэбна вялікая, асабліва пільная і шчырая выхаваўчая праца.

Гэтага магчыма дасягнуць толькі праз паступовае прывіцьцё вучням калектыўных навыкаў, праз правільную арганізацыю вучнёўскага самакіраўніцтва, наогул праз усё тое, што супроцьстаўляе новае, творчае жыцьцё на сацыялістычных падставах—старой, абывацельскай „вуліцы“.

Наша школа павінна рашуча і канчаткова адваяваць вучня.

Я. П.

За ўзмацненьне дзіцячых арганізацый.

Пытаньне арганізацыі дзіцячых калектываў зьяўляецца адной з галоўных праблем нашай школы. На практыцы ў вясковых школах мы можам бачыць разнайтыя формы школьнага самакіраваньня, але ў большасьці яны канцэнтруюцца ў напрамку падтрыманьня парадку і чыстаты ў школе. Дзеля гэтага амаль кожная школа мае свае вучкомы, клясkомы і санкамісіі. Гэтыя арганізацыі нясуць, галоўным чынам, міліцэйскія абавязкі,—павінны сачыць за тым, каб ня толькі захоўвалася «цішыня» і парадак у сваім калектыве, але таксама берагчы ад псаваньня школьную маемасьць: клясную мэблю, падсобнікі, падручнікі, кніжкі і арганізоўваць гульні і забавы. Выкананьне гэтых функцый дзіцячымі арганізацыямі, бязумоўна, мае вялізнае значэньне, але зьдзейсьненьне іх яшчэ ня вычэрпвае тых галоўных момантаў, якія высоўваюцца ў працэсе школьнае працы праграмай Гус'а.

Новыя формы палітычна-грамадзкага жыцьця стымулізавалі марксысцка-рэвалюцыйную пэдагогіку. Яе пэдагагічныя погляды ў корані зьмянілі твар і будову старога школьнага жыцьця. Праца савецкай школы прыняла зусім новы характар, пайшла па абноўленаму правільнаму шляху. Аджываючыя свой век старыя славесныя формы выкладаньня паступова замяняюцца актыўнымі мэтадамі, сярод якіх пануючае месца займае дасьледчы мэтад і мэтад заданьняў. Але вывучэньне акаляючай сапраўднасьці, грамады, яе прыроды шляхам самастойнага дасьледваньня ня робіць нашу школу працоўнай, савецкай. Неабходна, каб школа мела ўплыў на само жыцьцё, вяла рашучую барацьбу з дрэннымі зьявішчамі нашай някультурнасьці, прымала актыўны ўдзел у сацыялістычным будаўніцтве нашае краіны.

Дасьледваньне жыцьця і разьвязваньне практычных задач грамадзкае працы—вось мэтавая ўстаноўка нашае школы. Бязумоўна, ажыцьцяўляць такую вялізную працу, не арганізуючы дзяцей дзеля гэтай работы, зусім немагчыма. Бяз дзіцячых арганізацый выкананьне праграм Гус'а ня можа з посьпехам рэалізавацца.

Калі мы маем некаторыя дасягненьні ў масавай вясковай школе, у галіне самакіраваньня ў сэнсе наладжваньня дзецьмі парадку ў школе і замацаваньня санітарна-гігіенічных звычак, дык мала яшчэ зроблена на лініі арганізацыі дзіцячага калектыву ў справе вывучэньня акаляючага жыцьця і ўплыву школы на само жыцьцё. А між тым толькі ў дзіцячых арганізацыях па праходжэньню праграм Гус'а ляжыць ажыцьцяўленьне школьнага самакіраваньня ў поўным аб'ёме.

Дзіцячыя арганізацыі патрэбны ў распрацоўцы амаль што кожнай тэмы гусаўскай праграмы. Кожная тэма вымагае зьбіраньня фактаў. Факты бяруцца з жыцьця. Дзецям, дзеля набыцьця іх прыходзіцца пабываць у розных мясцох і зьбіраць патрэбны комплексны матэр'ял. Тут [illegible] тыву прыходзіцца [illegible] зьвеньні і, такім чы[illegible] ганізацыйная адзінка [illegible] непасрэдную задачу. [illegible] стэматызацыі і фікса[illegible] матэр'ялу, праца мож[illegible] шым посьпехам, кал[illegible] разьмеркавана паміж [illegible] памі.

Наша школа павін[illegible] маць сьцяг барацьбы [illegible] лепшы дабрабыт прац[illegible] рацьбы з цемрай неаб[illegible] таксама дзіцячыя арга[illegible] свайму характару, па[illegible] цы будуць больш скла[illegible] цы з някультурнасьці [illegible] адводзіцца выбарчым [illegible] мам, клясkомам, парад[illegible] падставе выпрацаванаг[illegible] агульны напрамак [illegible] ёю.

Там, дзе толькі маг[illegible] абходна для арганізац[illegible] цяўляць піянэрскія фа[illegible] скі фарпост павінен бы[illegible] нут у працу па арга[illegible] дзеля выкананьня гуса[illegible] і скарыстан для гэтай ма[illegible] павінен узьнімаць ініцыя[illegible] к грамадзкай працы і ар[illegible] для гэтага. Паміж настаў[illegible] фарпоста павінен існава[illegible] цесная сувязь,—толькі п[illegible] гэтых абставін можна спа[illegible] ўзмацненьне дзіцячых арга[illegible]

С. Мігай.

Бабруйчане „абвяргаюць“.

[illegible]

...у царкву.

Трэці Рудзік наведва[illegible] Савецкую Беларусь». Чацьверты піша у «С[illegible] [illegible] г. д.

Пяты... адным словам [illegible] «абвяргацелі» ні[illegible]

Прычым самі-ж «абвяр[illegible] і Нісеншуць, што і Карафа-Корбут, [illegible] ўцы на баум адноўлены органамі пра[illegible] за сваіх пасадах, дапісчык у »С. Б.« [illegible] стаўся на сваім месцы, а аб Рудзіку маўчаць і з іх слоў ня відаць, як-жа, урэшце яны Рудзіка пакрыўдзілі.

Далей яны пішуць:

[illegible] не растлумачыла, ці можна дапамагаць адміністрацыі звальняць настаўнікаў за тое, што яны «за папоў», «наведваюць царкву» і інш.

Прычым матар'ялаў аб усіх гэтых «учынках», вы, паважаныя «абвяргацелі» ніякіх не дадасце і каму з вас больш верыць—вам, пакрыўджаным, дапісчыкам, ці органам Наркампрацы, [illegible] аднаўляюць звольненых настаўнікаў,—[illegible] сказаць цяжка.

Н—н.

Настаўніцтва—праваднік антырэлігійнай прапаганды.

[illegible] авіць лекцыю, плянавая наступ[illegible] ць праводзімых лекцый, а таксама [illegible] нікі працы, якія былі недахопы і дасягненьні. Дакладчыкі вылучаюцца на месяц уперад, з мэтай лепшай падрыхтоўкі.

Кожны тыдзень чытаюцца лекцыі [illegible] стаўнікамі, пры гэтым зьбіраюцца [illegible] у мястэчку, раз на вёсцы. З часу [illegible] ганізацыі «бязбожніка» было прачы[illegible] на 9 лекцый: 5 на вёсцы і 4—у [illegible] стэчку. На вёсцы былі прачытаны: [illegible] элігія і навука“, «Рэлігія і алкага[illegible] м» і інш. У мястэчку чытаецца [illegible] цыкл лекцый, як, напр., «Тварэньне і эвалюцыя», «Цуды і законы прыроды» і інш.

Заўважваецца, што лекцыі на вёсцы [illegible] ць больш рэальныя вынікі, чым у мястэчку, асабліва ў бядн[illegible] Местачковы абывацель ня [illegible] та выказацца ў тэй аль[illegible] вясковая моладзь адкры[illegible] сваім простым языком пог[illegible] рэлігіі, асабліва дэмабілізава[illegible] вонаармейцы.

У некаторых вёсках схо[illegible] ся па 6 гадзін асабліва та[illegible] ступаюць за рэлігію, у не[illegible] ках баптыстыя. Само сяля[illegible] апор, асабліва моладзь.

Такім чынам, працу па ан[illegible] пагандзе магчыма і неабхо[illegible] дзіць, але трэба, каб [illegible] ўцягнулася ў гэту працу, [illegible] сковае.

Р. Блях.

(Хоцімск, Маг. акругі).

Ня хочуць лічыцца з жанчынамі-актывісткамі.

[illegible] праца, так і на службе.

Прывяду прыклад: 7 і 8 кастрычніка Заслаўскім раймясцкомам працасьветы была склікана канфэрэнцыя. На канфэрэнцыі стала пытаньне аб перавыбарах мясцкому працасьветы. Перад перавыбарамі быў даклад сэкратара РК партыі, які ў сваёй прамове шмат разоў падкрэсьліў, што мы павінны ўцягнуць жанчын у працу мясцкому, мы павінны абраць у мясцком працаздольных і актыўных жанчын, трэба іх вылучаць на адказную працу і г. д. Тое самае гаварыла прадстаўніца ЦП саюзу працасьветы т. Бравоўская.

Вясковыя асьветнікі-жанчыны былі вельмі задаволены прамовай сэкратара і чакалі вынікаў. Але к вялікаму жалю выйшла зусім другое: калі пачалі высоўваць кандыдатаў, у тым ліку і жанчын, з гэтым мала лічыліся.

На пасяджэньні фракцыі, на якім прысутнічала і т. Бравоўская з ЦП [illegible] зу, абгаварылі кандыдатаў мясцкому і вылучылі сьпіс кандыдатаў у ліку 7 асоб. У гэтым ліку была толькі [illegible] а жанчына, ня гледзячы на тое, [illegible] жанчыны-асьветніцы ў нашым [illegible] ёне складаюць каля 50 проц. З [illegible] га ліку асьветнікаў 135 чал., жан[illegible]—64. А фракцыя ў лік 7 кандыдатаў МК знайшла мэтазгодным вылучыць 1 жанчыну.

[illegible] алі адна настаўніца ад імя жанчын-асьветніц усяго раёну прасіла [illegible] весьці ў сябры МК т. Н., то пытаньне неяк затушавалі і правялі не кандыдатам.

Цяпер усплывае пыта[illegible] чаго так шмат пішуць у [illegible] конт вылучэньня жанчын н[illegible] працу, шмат нам гаворац[illegible] прамовах дакладчыкі, а [illegible] дзіць да справы, то маем [illegible] нак?

У горадзе, праўда, в[illegible] жанчын праводзіцца ў ж[illegible] раёнах справа стаіць інача[illegible]

Жанчыны лічаць, што ян[illegible] існаваць ня толькі на па[illegible] на справе.

Голас канф[illegible]

Заслаўе

Чаму такія стаўкі?

(Слуцак).

Праглядваў я арыентыровачны каштарыс Гарсавету, зацьверджаны акрвыканкомам. Зацікавіўся я стаўкамі для бібліятэкараў і сэкратароў сямёхгодак.

Я ведаю, што ў штатах РСІ праца іх аплачваецца 1/4 стаўкі, але якой невядома.

Чамусь акрвыканком зацьвердзіў 1-4 частку стаўкі ў 40 руб.

Чаму ён так зрабіў—цяжка сказаць. Калі браць стаўку групаводаў, то, як усім вядома, яна цяпер раўняецца 44 рублём, 1-4 стаўкі, нават і не матэматык скажа, раўняецца 11 руб., а ня дзесяці. А калі ўзяць стаўку другога канцэнтру, то будзе яшчэ болей.

Некалькі год назад праца і сэкратара і бібліятэкара аплачвалася па стаўках другога канцэнтру, а ня першага. А цяпер нават нейкую асаблівую стаўку ўвялі для аплаты бібліятэкараў і сэкратароў.

Неабходна ў гэтае пытаньне ўнесьці больш яснасьці і нашаму Ц. П. дабіцца аплаты бібліятэкараў і сэкратароў па стаўках другога канцэнтру, асабліва ў сучасны момант, калі на бібліятэкара ўскладаецца кіраваньне пазашкольным чытаньнем вучняў.

Мытлянец.

Школа без інструктароў.

(Слуцак).

Не шанцуе нашай прафшколе ў гэтым годзе. Паўтара месяца не выкладаліся фізыка, хімія і прыродазнаўства, пакуль уладзілі гэтую справу.

Але толькі не ўладзілі, як новая бяда звалілася на школу. Цяпер няма ў школе трох інструктароў: двух—у цэху металю і аднаго—дрэва. Адзін з гэтых інструктароў—Арэхаў, які скончыў электра-мэханічны тэхнікум, заўсёды лічыў сябе часовым працаўніком у школе. У гэтым годзе ён пакінуў школу і паехаў шукаць лепшага месца. Другі інструктар узяты ў шэрагі Чырвонай арміі, а трэці—абраны сэкратаром мясцкому і працуе толькі часова. У такім становішчы школа ніколі ня была.

Ужо з месяц пачалася праца па адшуканьню новых інструктароў. Прыслалі з Бабруйску нейкага Амельянікава. Прыехаў ён і зразу пачаў пытаць пра канікулы. Пачуўшы, што інструктары карыстаюцца месячным водпускам, ён выказаў сваё незадавальненьне гэтым. Ясна, што такі чалавек мала дасьць карысьці ш[illegible] чы іншых кандыдатаў, [illegible] і на гэтую кандыдатуру [illegible] высьветліся, што ён [illegible] інструктар, і нават ня в[illegible] трэба рабіць. Прышлося [illegible] ізноў адшукваць кандыда[illegible] Наркамасьветы. Адтуль а[illegible] дыдатаў няма. Напісалі ў [illegible] а адтуль адказ, што ніхто [illegible] ну 90 руб. ня згодзіцца [illegible] ску такія людзі зарабл[illegible] у месяц. Павялічыць с[illegible] магчымасьцяй, бо срод[illegible] гарсавеце, ні ў школ[illegible] [illegible]коле. Але, ня маю[illegible] прышлося згадзіцца [illegible] Цераз два тыдні [illegible] зусім нездольны, як [illegible] дае працы якую [illegible] адмовіць яму і [illegible] таў. Напісалі ў [illegible] адказалі, што кан[illegible] Ц.П. мэталістых, [illegible] у Слуцак на стаў[illegible] паехаць, бо ў Менску [illegible] на 150-160 р. [illegible] таўку няма ніякіх [illegible] для гэтага ні ў [illegible] няма.

Вось цяпер і дума[illegible], як выйсьці з гэтага становішча. На мес[illegible] таких людзей зусім няма, а выпісаць [illegible] неадкуль. Неабходна дапамагчы школ[illegible] выйсьці з гэтага становішча, і ў першу[illegible] чаргу гэта трэба зрабіць Наркамасьвет[illegible] і акруговаму інспэктарыяту.

Ч.

ФЭЛЬЕТОН.

ГІСТОРЫЯ СЬВЕЖАЙ ЦЫБУЛІНЫ.

[illegible]

А НАРСУДЗЬДЗЯ РАШЫЎ ПА СВОЙМУ.

[illegible]

АГРАНОМ ЗАХАЦЕЎ МЕЦЬ СЬВЕЖУЮ ЦЫБУЛІНУ Ў ГАРШЧОК.

[illegible]

[illegible] КАМГАСУ РАШЫЎ, ШТО АГРАНОМУ І БЕЗ ЦЫБУЛІ ГОРКА.

[illegible] канкрэтную пастанову:

— Няма зямлі аграному.

Раз няма зямлі,—значыць няма і сьвежай цыбуліны ў гаршчок. Жонка агранома, маючы непасрэднае дачыненьне да гаршка, прыняла гэту пастанову без асаблівага энтузіязму, аб [illegible] можна.

Пашкадуйце, таварыш судзьдзя, старадароскіх мяшчан і памілуйце старадароскую інтэлігенцыю! Хай гісторыя аб сьвежай цыбуліне на гэтым і скончыцца.

Мяшчан шкада...

Л. Свэн.

Вандроўны тэатр „Полымя“ ў Аршаншчыне.

ВОРША, 1-XI. З верасьня месяца ў Аршаншчыне працуе вандроўны тэатр «Полымя» пад кіраўніцтвам рэжысэра Чэпулкоўскага.

Першыя пастаноўкі тэатру былі ў савгасе Станіслававa, Дубровенскага р. Там былі пастаўлены «Бабы ліхадзейкі», „Два жаніхі“, «Чортава кузьня», «Паўлінка» і «Госьць з катаргі». Апрача гэтага рэпартуару ў распараджэньні тэатру маецца п'еса «Наймітка».

Тэатр рабіў пастаноўкі на Асінбудзе для рабочых торфараспрацовак, на Дубровенскай фабрыцы «Дняпроўская мануфактура», у савгаспадарцы імя Леніна (Горацкі р.), было зроблена 5 пастановак у г. Горкі ў тэатры с.-г. акадэміі, тры пастаноўкі ў м. Дрыбіне.

Усюды, дзе тэатр робіць пастаноўкі, гледачы, асабліва рабочыя савгасаў, застаюцца вельмі задаволены і просяць трупу наведаць іх яшчэ раз.

МІХАСЬ ЗАРЭЦКІ.

ЧЫМ ПАГРАЖАЕ НАМ БЕЛДЗЯРЖКІНО.

(Да крытыкі тэматычнага пляну).

Вялікімі ўрачыста-шырокімі абвесткамі выплыў на старонкі нашае прэсы «Папярэдні тэматычны плян Белдзяржкіно на 1928-29 г.». Выплыў і грузна асеў у сьвядомасьць сумленнага чытача нечым грамоздкім, нязграбным і жудасна недарэчным.

Перш-на-перш пра некаторыя месцы з прадмовы Белдзяржкіно. Вось першае:

Азнаёміўшыся з тэмамі, можна бачыць, што ва ўсіх выпадках, калі Управа Белдзяржкіно брала „агульна саюзную» тэму—сюжэт („Палаючы мост“, «Перакладзіна», „Канец блазна“), яна меркавалася будаваць сцэнары, насычаны беларускім бытавым матар'ялам. Толькі дзьве з прызначаных тэм будуюцца на небеларускім матар'яле. («Аблога» і «Рабін-Зон „Тундры“), але яны залічаны ў запас.

Ёсьць такі пэрсанаж у народнай байцы якому далі чубла за тое, што ён, сустрэўшы на полі сялян, ня ўмеў, як трэба іх прывітаць і які пасьля дазнае яму навукі крычаў дзе трэба і дзе ня трэба: «насіць вам не пераносіць, вазіць вам не паравазіць!»

Белдзяржкіно давалі некалі чубла за слабую ўвагу да нацыянальных патрэб Беларусі, і яно пасьля гэтае навукі дайшло да таго, што пачало прасіць прабачэньня за допуск у плян «агульна-саюзных тэм».

— Прабачайце, калі ласка, але мы ўсяго толькі дзьве, ды і тыя ў запас...

Беднае Белдзяржкіно! Ніяк [illegible] яно ня можа трапіць у самую кропку, [illegible] ніяк ня можа выйсьці з несамавітага стану баечнага пэрсанажу. Ніяк ня можа яно ўразумець, што наша мэта, наш ідэал,—гэта мець усе да аднае карціны на агульна-саюзныя, нават больш таго, на сусьветныя тэмы, што гэта ня дрэнна, а добра, што нацыянальная палітыка ня ў тым, каб замыкаць наша кіно-мастацтва ў вузкія межы этнаграфізму. Справа ў тым, паважаныя пэрсанажы, што ўсе гэтыя агульна-саюзныя і сусьветныя карціны павінна арганічна вырастаць з глебы нашае самабытнае культуры—вось у чым сэнс, вось у чым праблема нацыянальнай формы і нацыянальнага характару.

Але падзівуйцеся, грамадзяне, на гэтыя «агульна-саюзныя» тэмы. Недарма-ж Белдзяржкіно ўзяло ў двукосьсе гэтае слова.

«Палаючы мост». Вось тэматычны зьмест гэтага фільму. „Рэвалюцыя разбурыла сям'ю(!). Быт сучаснае моладзі і яе барацьба за будаўніцтва жыцьця пановаму».

Сям'я і моладзь... Ёсьць сям'я і моладзь на Беларусі, ёсьць у Расеі, на Украіне і г. д. А то, бачыце, ёсьць яшчэ сям'я і моладзь «усесаюзныя». Яны ня маюць пэўнае лёкалізацыі і складаюцца на аснове прадстаўніцтва ад кожнае нацыянальнае рэспублікі.

„Перакладзіна“. «Камсамольцы ў абкружэньні старога сямейнага быту». Гэта не беларускія камсамольцы, і не украінскія, і ня грузінскія—гэта ўсесаюзныя...

Можа цікавіцеся, у чым тут справа? Справа ў тым, што гэтыя фільмы робяцца: першая па п'есе нейкага Рамашова (напэўна, з Масквы), а другая па фэльетону М. Кальцова. Пэрсанажы з Белдзяржкіно ў сваёй наіўнасьці думаюць, што ўсё напісанае далей за ст. Красная М. Б. Б. чыгункі ёсьць усесаюзнае.

А вось трэцяя «агульна-саюзная» тэма—«Канец Блазна». Гэта пра цара Паўла 1. Гэта ўжо зусім анэкдот. Тут прыходзіцца толькі дагаварыцца, якога слова не разумеюць нашы пэрсанажы: ці „агульна-саюзны“, ці „тэма“, ці „Павал 1“.

Другое месца ў прадмове да пляну такое: «Уцягненьне літаратурных сіл БССР у літаратурна-культурную творчасьць для беларускае кінематаграфіі, так удала распачатае ў мінулым апэрацыйным годзе, будзе шырока разгорнута ў 1928-29 годзе“.

Я нічога ня буду гаварыць пра культурныя сілы, а пра літаратурныя сілы скажу, бо гэта мне больш вядома. З усіх гэтых сіл „уцягнулі“ аднаго Анатоля Вольнага ды і таго так пацягнулі, што ад небаракі засталася адна толькі „сіла“, а ўсё літаратурнае засталося па-за межамі Белдзяржкіно. Хто яго ведае, можа з яго зробяць добрага кіно-мэханіка.

Яшчэ памкнуліся згвалдіць (я хачу сказаць—уцягнуць) Якуба Коласа. Я сам чуў, як гэты надзвычайна лагодны чалавек лаяўся самымі жорсткімі словамі, калі з яго мастацкай прыгожай аповесьці зрабілі нейкую вымачаную і высушаную агідку.

Вось і ўсё гэтае ўдалае „ўцягненьне“... у літаратурна - культурную(!) творчасьць.

Цяпер пра самы тэматычны плян. Якое пакідае ён агульнае ўражаньне? Агульнае ўражаньне такое, што нейкі спраўны дзелавод узяў апошні надрукаваны ў газэце даклад аб нашых чарговых задачах і старанна перапісаў з яго прадзагалоўкі. Потым дадаў да іх законтрактаваныя ўжо (зусім выпадковыя) карціны і перадаў гэту кашу бухгальтару, які разьбіў яе на разьдзелы, чаргі, запасы і г. д. Вышла, што і сучаснасьці многа і сыстэмы.

Каротка пераглядзім асобныя разьдзелы гэтага пляну.

Трэба сказаць, што абгаварваць такі плян надзвычайна трудна. Ён амаль што нічога не дае. Падабраць сьпіс розных галін палітычнай і культурнай працы—гэта ня значыць яшчэ знайсьці тэмы. Шмат якія праблемы, высунутыя ў пляне ў ізаляваным выглядзе (жыльлёвая кааперацыя, каапэрацыя на вёсцы, знячэньне лесу і інш., бязумоўна, ня могуць даць матэр'ялу для мастацка-суцэльнай, пазбаўленай нацягнутасьці і фальшы карціны. Гэтыя праблемы трэба, магчыма, уводзіць, як элемэнт, у іншыя, больш прыдатныя для мастацкага афармленьня, тэмы. Мэханічна пераводзіць у сфэры мастацтва параграфы палітычнае праграмы — гэта троху больш, чымся наіўна.

Каротка пераглядзім асобныя разьдзелы гэтага пляну.

Першы разьдзел—«Сацыяльна-бытавыя тэмы»—разьбіт на дзьве часткі: а) на матар'ял гораду і б) на матар'ял вёскі. Чым тлумачыцца гэты падзел—невядома. Ня думаю, каб гэта выклікалася патрэбамі жыцьця і ня думаю, каб гэта спрыяла аднэй з найгалоўнейшых задач нашае палітасьветнае працы—задачы збліжэньня гораду з вёскай. Жыцьцё гораду і вёскі так цяпер пераплёўшыся, што ўсякі падзел яго (асабліва такі мэханічны, як у тэмах Белдзяржкіно) будзе ненатуральны і шкодны, сапраўды, чаму такія карціны як „Асінаград“ ці „Магнэс“ (імкненьне моладзі да навукі) або карціны з камсамольскага жыцьця павінны будавацца на матар'яле гораду, калі самая прырода гэтых тэм гаворыць за магчымасьць і нават неабходнасьць перавядзеньня тут сынтэзу гораду і вёскі.

З усяго сьпісу сацыяльна-бытавых тэм, якія павінны будавацца «на матар'яле гораду», можна лічыць большменш рэальнымі і пэўнымі толькі дзьве: гэта—„Грышка Сьвінапас“ (працяг „Лясной Былі“ па аповесьці М. Чарота і „Уздраў на месяцы“ (камэдыя па сцэнарыю А. Вольнага). Тут патрабуе некаторага тлумачэньня толькі вось што: 1) Чаму „Грышка Сьвінапас“, дзе „гэрой-партызан пасьля грамадзянскай вайны змагаецца ўжо на гаспадарчым фронце“, чаму гэта карціна будуецца толькі на матар'яле гораду і 2) хто вінават, ці Белдзяржкіно, якое «ўцягнула» Вольнага, ці Вольны, які «уцягнуўся» у Белдзяржкіно, што нават у назьве карціны (а чаго-ж тады чакаць ад зьместу?) дапушчаны такі грубы русіцызм. «Уезд», хоць ён будзе і на месяцы, панашаму ўсё роўна завецца „павет“, таксама як «здравіе» панашаму—„здароўе“. Дый і наогул, на якое ліха гэты павет, калі ў нас даўно ўжо акругі і раёны? Хіба для «агульна-саюзнага» значэньня?

Рэшта тэм з гарадзкога аддзелу, або непрыдатны па вышэйпаказанай ізаляванасьці і абмежаванасьці пастаўленых праблем („У вышыню“, «Асінград», «Магнэс»), або абсалютна неактуальны для нашага часу («Сьмяцьцё»), або... Але аб гэтым трэцім трэба пагаварыць асобна.

„Палаючы мост“. Паводле аднайменнае п'есы В. Рамашова. Сцэнары будзе распрацаваны пры непасрэдным удзеле аўтара п'есы на беларускім бытавым матар'яле.

Рэвалюцыя разбурыла сям'ю. Быт сучаснае моладзі і яе барацьба за будаўніцтва жыцьця пановаму.

«Перакладзіна»—паводле фальетону М. Кальцова, на беларускім бытавым матар'яле.

Камсамольцы ў абкружэньні старога сямейнага быту.

Гэтыя абедзьве тэмы, як мы ўжо казалі, «агульна-саюзныя». Агульна-саюзныя тэмы, што робяцца па творах расейскіх пісьменьнікаў. Саюз і Расея —гэта-ж па думцы нашых кіно-працаўнікоў адно і тое самае!

Пытаньне аб запазычаньнях з мастацкіх дасягненьняў суседніх братніх культур набывае для нас цяпер асабліва актуальнае значэньне. Мне здаецца, што надышоў ужо час паставіць гэта пытаньне ў нейкія цьвёрда акрэсьленыя межы.

Што мы павінны браць з суседніх і блізкіх да нас па агульнай накіраванасьці культур: расейскай, украінскай і інш? Адказ можа быць адзін: самае лепшае, самае каштоўнае, чаго яны дасягнулі. Мы павінны браць шэдэўры, якія могуць служыць прыкладам у будаўніцтве нашай уласнай культуры. А ў нас робіцца зусім інакш. Мы часта падбіраем тое, што валяецца ў іх на задворках, ад чаго самі яны адмаўляюцца, мы падбіраем замест шэдэўраў брудное пустое пазадзьдзе. Асабліва гэта адчуваецца ў нашым тэатры і кіно. Досыць успомніць такія пастаноўкі, як «Савецкі чорт», «У ліпнёвую ноч», як застарэлыя, страціўшыя сваю актуальнасьць, «Пеўні», як (трэба аб гэтым адкрыта сказаць!) большасьць п'ес Міровіча; досыць успомніць слабутую белдзяржкінаўскую «Прастытутку», «У вялікім горадзе» і інш. Не, ужо калі пераймаць, калі запазычаць, дык толькі каштоўнае, толькі дасканалае, а пазадзьдзя ў нас хопіць свайго!

Вось і цяпер: чым растлумачыць, што фільмы, якія маюць выяўляць наш сучасны быт, робяцца па творах нейкага Рамашова, а не па творах нашых пісьменьнікаў? Можа гэта асабліва выдатны прадстаўнік расейскай літаратуры? Можа гэты твор—шэдэўр расейскага літаратурнага мастацтва? Я пэвен, што самі расейцы глыбока пакрыўдзіліся-б за такі погляд на іхную літаратуру.

Але-ж „сцэнары будзе распрацаваны пры непасрэдным удзеле аўтара п'есы на беларускім бытавым матар'яле“! Які гонар, якое шчасьце для дзікай някультурнай Беларусі!

І потым—што гэта за распрацоўка на беларускім бытавым матар'яле? Па Белдзяржкіно выходзіць, што мастацкі твор—гэта цэбар, куды можна ўліць які хочаш «матар'ял», нават беларускі. Які дзіцячы, які някультурны погляд на мастацтва!

Дарэчы, варта ўспомніць, як перарабляў Усевалад Іваноў для Белдзяржтэатру «на беларускім матар'яле» сваю п'есу «Бронепоезд». Ён замест «Томску» паставіў усюды «Менск» і прыслаў п'есу для пастаноўкі.

(Канец будзе).

ПРЫЗЫЎ 1906 ГОДУ.

ПРЫЗЫЎ ПРАЙШОЎ ДОБРА.

Менскі Акрваенком у гутарцы з нашым супрацоўнікам адзначыў, што сёлетні прызыў моладзі 1906 году нараджэньня ў шэрагі Чырвонай арміі прайшоў досыць добра. У параўнаньні з мінулым годам сёлета значна менш было пададзена заяў аб прадастаўленьні льгот. Усе прызыўнікі былі сваечасова паведамлены аб тым, якія дакуманты неабходна было прадстаўляць пры заявах аб атрыманьні льгот.

Сёлета, як і летась, зусім не назіралася выпадкаў п'янства і сімуляцыі. Па ўсіх прызыўных пунктах працавалі чырвоныя куткі, якія правялі досыць значную культурную працу сярод прызыўнікоў: куткі былі забясьпечаны газэтамі і літаратурай, адбывалася гучная чытка газэт, кніжак, праводзіліся з прызыўнікамі гутаркі на розныя тэмы, чыталіся лекцыі па санітарыі і гігіене і г. д.

Трэба адзначыць, што сёлета куды лепш было пастаўлена пытаньне аб недапушчэньні ў шэрагі Чырвонай арміі клясава-чужога элемэнту. Выяўленыя дзеці жандараў, папоў, кулацтва і інш. залічаліся ў тылавое апалчэньне.

Адносіны грамадзянскіх арганізацый і ўстаноў да прызыву былі досыць добрыя: прызыўнікам была аказана патрэбная культурная і матар'яльная дапамога. Сёлета ніякіх затрымак у выплаце заработнай платы не назіралася.

Зараз праходзіць адпраўка прызыўнікоў у вайсковыя часьці, і яна будзе скончана да 10 лістапада.

На вучобу...

(Малюнак з натуры).

Яшчэ зранку каля Менскага прызыўнога пункту пачынаюць зьбірацца новыя прызыўнікі.

—Чаго гэта вы так рана прышлі,—спытаўся хлапцоў нейкі чалавек...

—Як чаго, а калі спозьнішся?—сорамна перад сваімі таварышамі будзе,—адказаў дзядзьку хлапец.

—Мы сёньня ў вайсковую часьць накіроўваемся, на вучобу, дык пазьніцца ня гожа—падтрымаў свайго таварыша адзін з прызыўнікоў.

Час ідзе і на двары пункту сабралася ўжо шмат хлапцоў. Навакол сьмех, жарты...

Вось ужо і пераклічка... Ёсьць, ёсьць — раздаюцца бадзёрыя галасы прызыўнікоў.

— Сенюковіч Мікола...

Цішыня...

— Сенюковіч...

— Няма яго,—адказаў нехта.

— Як няма, я тутака, адгукнуўся хлапец, уваходзячы на двор. Я крыху спазьніўся, дадаў ён.

Дружным сьмехам сустрэлі хлопцы свайго таварыша.

Зноў, пасьля нечаканага перапынку дружна адгукваюцца прызыўнікі: ёсьць, ёсьць, ёсьць. Усе, як адзін, прышлі хлопцы для адпраўкі ў вайсковую часьць.

— Чаго там, едзем ня куды-небудзь, а вучыцца,—чуваць было сярод прызыўнікоў.

Становяцца хлопцы стройнымі шэрагамі. Некалькі цёплых шчырых слоў.

— Перад вамі вялікая задача, з сёньнешняга дню вы ўжо байцы вялікай Чырвонай арміі працоўных. Трэба вучыцца і вучыцца, каб быць сьвядомым чалавекам і байцом.

—Мы не падвядзём,задачы выканаем. Няма чаго сумлявацца, выканаем, ды яшчэ і як,—адказваюць хлопцы.

Зайграла музыка і папаўненьне арміі працоўных рушылася стройнымі шэрагамі на станцыю, каб ехаць у сваю вайсковую частку... **В.**

Здача закантрактаваных прадуктаў праходзіць слаба.

Зараз ужо павінна была-б разгарнуцца праца па збору закантрактаваных прадуктаў сельскай гаспадаркі—семя лёну, насеньня лёну-даўгунца, ячменю і бульбы.

Між тым, па вестках з акруг, збор гэтых закантрактаваных прадуктаў праходзіць нездавальняюча. Так, у кастрычніку павінна было паступіць 795 тон семя лёну, а фактычна здадзена сялянамі толькі 231 тона, што складае 30 проц. плянавага заданьня. Яшчэ горш стаіць справа са здачай насеньня лёну-даўгунца, якога замест 167 тон здадзена ўсяго 11,5 тон. Ня лепш і з ячменем, якога паступіла 48,5 тон замест 335 тон. Зусім кепска справа са здачай закантрактаванай бульбы: у кастрычніку трэба было сабраць 17936 цэнтнэраў, а здадзена, праўда на няпоўных яшчэ вестках, усяго толькі 35,5 цэнтнэраў.

Пакуль што мы ўстрымаемся зрабіць канчатковыя вывады, бо з месц няма ніякага тлумачэньня слабога тэмпу здачы сялянамі прадуктаў па дагаворах з сельска-гаспадарчай каапэрацыяй. Але адно тое, што з месц няма тлумачэньняў, і што лічбы здадзеных прадуктаў невялікія, прымушае нас завастрыць увагу на гэтым пытаньні, каб не паўтарыць памылак кампаніі мінулага году. Відаць, на мясцох недастаткова зьвернута ўвага на гэта вельмі важнае пытаньне, недастаткова растлумачана сялянству неабходнасьць сваечасова выконваць свае абавязацельствы на дагаворах.

Паколькі мы маем у галіне збору закантрактаваных прадуктаў такія хворыя зьявішчы, паколькі кампанія толькі пачалася, нам неабходна прылажыць усю энэргію, усе сілы да таго, каб ні ў якім разе не дапусьціць да пераходу гэтых хворых зьявішчаў у хранічнае становішча.

Неабходна зараз-жа дзяржаўным установам, каапэрацыйным і грамадзкім арганізацыям прыняць рашучыя крокі, каб дасканала высьветліць усё тое, што перашкаджае разгортваньню кампаніі. Трэба выявіць усе недахопы, праверыць апараты сельска-гаспадарчай каапэрацыі. Трэба рэагаваць на ўсе ненармальнасьці і сваечасова іх ліквідаваць.

Неабходна прыняць рашучыя крокі да ўзмацненьня збору закантрактаваных сельска-гаспадарчых прадуктаў. Трэба растлумачыць нашаму сялянству неабходнасьць сваечасова выконваць свае дагаворы. **В. Зайцаў.**

Загатоўка другараднай сыравіны.

Водлуг даных Наркамгандлю досыць добрых вынікаў мы дасягнулі ў галіне загатовак смалапрадуктаў. Гадавы плян прадугледжваў загатовіць 5500 тон смалы і 3450 тон шпігінару і заданьне па першай выканана на 154 проц., а па другому—на 119 проц. З гэтай колькасьці ў 1927-28 годзе было экспартавана заграніцу больш, чым на 400.000 руб. Наогул трэба сказаць, што нашы смалапрадукты карыстаюцца заграніцай посьпехам.

Сёлета мяркуецца загатовіць ужо 10.300 тон смалы і 5300 тон шпігінару. Павялічэньне загатоўчага пляну зьвязана з пашырэньнем будаўніцтва новых смалакураных заводаў. Побач з гэтым будзе пашырана ўцягненьне ў каапэрацыйную сыстэму Белкустпромсаюзу адзіночак саматужнікаў. Будзе таксама праводзіцца закупка прадукцыі і ў прыватных смалакураных заводаў. Такім чынам плян гэтага году зьяўляецца рэальным і павінен быць выкананы поўнасьцю.

У галіне загатовак кішсыравіны мінулы год даў таксама больш-менш здавальняючыя вынікі за выключэньнем авечых кішак, па якіх гадовы плян значна недавыкананы.

Трэба сказаць, што да гэтага году Белдзяржгандаль загатоўку кішсыравіны вёў выключна на бойнях. Ня толькі сялянства, але нават і некаторыя дробныя бойні Белдзяржгандаль летась не ахопліваў. Такім чынам, дырэктывы аб арганізацыі збору кішсыравіны ў сельскіх мясцовасьцях праз асобных зборшчыкаў Белдзяржгандаль ня выканаў. Ня прымала амаль ніякага ўдзелу на гэтым рынку і сыстэма сельска-гаспадарчай і спажывецкай каапэрацыі. На працягу году назіраліся выпадкі скарыстаньня кішсыравіны, якая прыгодна для экспарту на ўнутраным рынку. Былі таксама выпадкі, калі Белдзяржгандаль прымаў ад сваіх контрагентаў сыравіну нядобраякасна апрацаваную. На працягу люты-верасень Белмясгандаль, Белсельсаюз, МЦРК і інвалідная арцель «Перамога» вывозілі кішсыравіну з бойні і рэалізавалі яе на мясцовым рынку, нават праз прыватных гандляроў. А гэта сыравіна часам была прыгодна для экспарту. Справа аб гэтых недарэчнасьцях перададзена ў пракуратуру і вінаватыя панясуць адпаведную адказнасьць.

У бягучым годзе мяркуецца загатовіць звыш 600.000 камплектаў розных кішак. Загатоўчым арганізацыям трэба будзе поўнасьцю ахапіць кішсыравіну ўсіх боен, арганізаваць сетку зборшчыкаў для загатоўкі кішсыравіны ад сялянства.

Загатоўка сэзоннай сыравіны праходзіць больш менш здавальняюча. Так, брусьніцы сёлета загатоўлена 26740 пуд., з якіх 23141 пуд. экспартаваны ў Нямеччыну, Аўстрыю і Данію.

Загатоўка цыбулі распачалася ў кастрычніку і ўжо экспартавана заграніцу, галоўным чынам, у Нямеччыну 38 вагонаў. На ўчарашні дзень было загатоўлена і адпраўлена заграніцу 109 вагонаў яблык, мяркуецца яшчэ загатовіць да 50 вагонаў.

На гэтых відах загатоўкі праходзяць здавальняюча і трэба думаць плян будзе выканы поўнасьцю.

Дзе прафсаюзная дэмакратыя?

ЦП Саюзу Савгандслужачых даручыла свайму інструктару т. Ш. абсьледваць працу мясцкому Акрвыканкому.

Прышоў інструктар у МК, склікаў спэцыяльны сход супрацоўнікаў, на якім ён зрабіў інфармацыю аб абсьледваньні з просьбай да ўсіх дапамагчы яму ў гэтай справе.

Памажэце выявіць усе недахопы і адмоўныя бакі работы МК.

Рэвізаваў, рэвізаваў, а ў выніку...

Склаў ён свае вывады і прапановы, прыйшоў на пасяджэньне МК за дзень да пасяджэньня прэзыдыуму ЦП дзе быў яго даклад аб абсьледваньні і кропка.

Каму-ж з усяго калектыву вядома яго працы?

Чаму-ж ён ня склікаў другі сход з дакладам аб выніках праверкі ўсяму сходу?

Ці ўсё так добра ў працы МК, што гаварыць няма аб чым з калектывам?

Дзе-ж прафсаюзная дэмакратыя?

Дзе „логика вещей"? Пачатак зроблены, канца няма.

Трэба больш уважліва адносіцца да калектыву! Нельга абмяжоўвацца толькі гутаркай з мясцкомам! Трэба больш дэмакратыі!

'Мапа.

ХРОНІКА.

Падрыхтоўка да кастрычнікаўскіх урачыстасьцяй.

Урачыстае пасяджэньне Менскага гарсавету.

На ўчарашнім пасяджэньні пленуму Менскага гарсавету было пастаноўлена распачаць 6-га лістапада сьвяткаваньне XI гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі ўрачыстым пасяджэньнем у Доме Культуры пленуму гарсавету з удзелам членаў ураду, партыйных і прафсаюзных арганізацый.

А 8 з паловай гадз. увечары Гарсавет будзе слухаць па радыё прывітаньні з Масквы, Харкаву і Тыфлісу. Менскі гарсавет у сваю чаргу будзе адказваць па радыё на гэтыя прывітаньні.

Падрыхтоўка клюбаў да сьвята Кастрычніка.

У сучасны момант па ўсіх рабочых клюбах г. Менску вядзецца дзейная падрыхтоўка да сьвята 11-й гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі. У дні сьвята па ўсіх клюбах адбудуцца вечары, на якіх будуць выступленьні розных гурткоў (фізкультурных, харавых, драматычных) і г. д.

Урачыстае адчыненьне Інстытуту Працы.

У кастрычнікаўскія дні адбудзецца ўрачыстае адчыненьне Інстытуту Працы Нар. Кам. Працы БССР. Задача інстытуту—весьці вывучэньне розных галін прамысловасьці з мэтай паляпшэньня санітарна-тэхнічных умоў працы.

Раніцнікі для дзяцей.

У дні сьвята 11-й гадавіны Кастрычнікавай рэвалюцыі ў клюбах, прадпрыемствах і Жакт'ах адбудуцца масавыя дзіцячыя раніцнікі.

Адчыненьне зімога сэзону клюбу „КІМ".

8-га лістапада адбудзецца ўрачыстае адчыненьне зімовага сэзону клюбу „КІМ".

У клюбе зроблен значны рамонт і нанова абсталяваны ўсе габінэты. На ўрачыстае адчыненьне клюбу будзе запрошан менскі актыў камсамолу.

ДЭЛЕГАЦЫЯ АД МЕНСКІХ РАБОЧЫХ У ХАРКАЎ.

Прэзыдыум Менскага Гарсавету вылучыў дэлегацыю ад менскіх рабочых для ўдзелу ў сьвяткаваньні Кастрычнікавых урачыстасьцяй у Харкаве.

Дэлегацыя паднясе харкаўскім рабочым сьцяг ад працоўных г. Менску.

У склад дэлегацыі вылучаны; т. т. Галасюк, Шчэцька, Буцкевіч, Краўзман, Лунгін.

РЭАРГАНІЗАЦЫЯ ЎРАЧЭБНАГА КАНТРОЛЮ.

На падставе дырэктыў НКРСІ Саюзу, Галоўсацстраху Беларусі даў дырэктывы на месцы аб рэарганізацыі ўрачэбнага кантролю.

Дагэтуль урачэбная кансультацыя складалася з доктара, які лечыць застрахаванага і даверанага доктара страхкасы. Першы доктар меў права даць водпуск па часовай непрацаздольнасьці толькі на 5 дзён, а звыш гэтага тэрміну водпускі давала толькі ўрачэбная кансультацыя.

Водлуг новага палажэньня права дачы водпуску доктарам пашырана ў залежнасьці ад мясцовых умоў да 10-15 дзён з наступным кантролем доктара даверанага страхкасы. Кантроль будзе праводзіцца па гісторыі хваробы, шляхам наведваньня хворага на даму і г. д.

Калі рэвізія ўстановіць, што справа з выдачай водпускаў у той ці іншай лячэбнай установе стаіць ня зусім добра, дык страхкасам дадзена права ўстанаўліваць урачэбную кансультацыю. Пасьля гэтага доктар будзе, як і раней, мець права даваць водпуск ня больш як на 5 дзён.

Апрача рэвізіі страхкасам дадзена права час ад часу камандыраваць свайго доктара ў тую ці іншую лячэбную ўстанову для назіраньня за пастаноўкай абслугоўваньня застрахаваных і прадастаўленьня ім водпускаў па часовай непрацаздольнасьці.

Нагляд за ўсім гэтым кантролем ускладзен на ўрачэбна-кантрольныя камісіі, якія будуць, у выпадку неабходнасьці, даваць водпускі звыш 10-15 дзён.

Па БССР пачаўся двухтыднёвік збору мэталічнага лому.

Учора, 1-га лістапада, па ўсёй БССР пачаўся 2-хтыднёвік збору мэталічнага лому.

У гутарцы з нашым супрацоўнікам, загадчык Рудмэтальгандлю тав. Брыкер паведаміў наступнае:

На ўсіх акругах і часткова ў раёнах маюцца склады для закупкі і прыёму мэталічнага лому.

Заканчваюцца перагаворы паміж Рудмэтальгандлю з Белкаапсаюзам аб закупцы ўсімі спажывецкімі таварыствамі мэталічнага лому ад сялян.

Белжылсаюзам разам з Менскім камгасам дадзена распараджэньне ўсім жактам аб тэрміновым зборы і здачы мэталічнага лому.

Гэткае распараджэньне дадзена таксама месцам усімі цэнтральнымі гаспадарчымі арганізацыямі (Лесбел, Беларускі шкляны трэст і інш.) і Белсельтрэстам.

Апрача гэтага, Рудмэтальгандаль заключыў дагавор з некаторымі сельска-гаспадарчымі аб'яднаньнямі аб здачы апошнімі іх мэталічнага лому.

Па гораду Менску Рудмэтальгандлем падрыхтаваны 2 фургоны, якія па выкліку выяжджаюць для прыёму лому.

У двухтыднёвіку па збору мэталічнага лому актыўны ўдзел прыме камсамол. Усімі камсамольскімі ячэйкамі гораду выдзелены тройкі па збору лому.

З 5-га лістапада гэтыя камсамольскія тройкі пачнуць абход усіх дамаўладаньняў з мэтай выяўленьня мэталічнага лому.

Ня гледзячы на шэраг прынятых мерапрыёмстваў па збору мэталічнага лому, трэба адзначыць, што месцы яшчэ не ў дастатковай меры зразумелі важнасьць гэтага пытаньня і слаба рэагуюць на збор і здачу мэталічнага лому.

Так, Чарэйскае сельска-гаспадарчае таварыства, з якім Рудмэтальгандаль мае дагавор, да гэтага часу не паведаміла аб ходзе збору.

Менскія заводы таксама яшчэ не адгукнуліся на дадзеную ім прапанову аб продажы лому.

Патрэбна таксама зьвярнуць асаблівую ўвагу на збор мэталічнага лому ўсім друкарням і іншым прадпрыёмствам Белдзяржвыдавецтва.

Пры належнай дапамозе з боку гаспадарчых арганізацый і ўстаноў, двухтыднёвік па збору мэталічнага лому дасьць паўныя вынікі.

Трэба ўнесьці яснасьць.

У большасьці менскіх устаноў (ды і ня толькі Менск, а па ўсёй Беларусі) працуюць юрысконсульты. Работа іх не маленькая.

Але ня ўсюды кіраўнікі ўстановы, ці прадпрыёмства, дзе маецца юрысконсульт, уяўляюць сабе яго ролю ў жыцьці данай установы.

Маюцца, нават, такія кіраўнікі, якія лічаць, што гэта пасада зусім непатрэбная.

Даказваць адваротнае, я думаю, зусім ня варта, бо кожнаму вядома, альбо павінна быць вядома, што абарона прававых інтарэсаў данай установы і рэвалюцыйнай законнасьці павінна ляжаць і ляжыць у значнай сваёй частцы на юрысконсульце. Але некаторыя кіраўнікі гэтага ня хочуць ведаць. Некаторыя з іх скарыстоўваюць сваіх юрысконсультаў зусім не па іх назначэньню, думаючы, што раз маецца юрысты ў установе, дык трэба судзіцца і на няправільных справах. Толькі-б зацягнуць справу, толькі-б не плаціць грошай на справах, дзе гэты самы кіраўнік вінаваты ў зьвязку з тым, што калі ён заключаў дагавор, ён ня даў яго на заключэньне гэтага-ж юрысконсульта.

Часта бываюць непаразуменьні паміж кіраўніком установы і юрысконсультам.

А ўсё гэта таму, што да гэтага часу ў нас яшчэ ня маецца палажэньня аб правох і абавязках юрысконсультаў. Быццам, такая пасада ў нас зусім ня існуе.

Гэтак не павінна быць.

Трэба зараз-жа адпаведнай установе (НКЮ) узяцца за гэтую справу. Трэба раз назаўсёды сказаць, што павінен рабіць юрысконсульт, што можа і ня можа ад яго патрабаваць кіраўнік.

У РСФСР, акрамя палажэньня аб юрысконсультах, пры пракуратуры існуюць нават бюро юрысконсультаў, а ў нас нават і гэтага няма. Ёсьць бюро юрысконсультаў, але хто аб ім ведае? Хто ведае што там робіцца?

Ёсьць чуткі, што некалькі год таму назад нібы нехта ўнёс у НКЮ праэкт, але ён, быццам, марынуецца там і да гэтага часу.

Нельга адкладаць гэтай справы, трэба ўпарадкаваць работу юрыстаў нашых устаноў.

Я думаю, што гэтакае палажэньне ня менш важна, чым палажэньне аб бухгальтарох.

НКЮ, праві ініцыятыву. **А.**

Запрашэньне гасьцей на сьвяткаваньне агалашэньня БССР.

Намесьнік старшыні Менскага гарсавету т. Рабіновіч паведаміў на ўчарашнім пленуме гарсавету, што на сьвята 10-й гадавіны агалашэньня БССР у Менск будуць запрошаны рабочыя дэлегацыі Масквы Харкаву, Тыфлісу і інш. гарадоў.

Новая пабудова.

Гандальстрой ужо скончыў пабудову жылога дому на 12 кватэр па Ленінскай вул. і жылога дому для рабочых і служачых Цэнтрасьпірту на 8 кватэр. Гэтыя дамы ўжо заселены.

Заканчваюцца і будуць адчынены да 10-цігодзьдзя агалашэньня БССР жалацінны завод, завод па выпрацоўцы лайкі і шэраг іншых пабудоў пры скураным заводзе «Бальшавік». Да гэтага часу будзе закончан кішачны завод Менсельпрому.

Адчыняюцца курсы кулінарыі

У мэтах падрыхтоўкі кваліфікаваных працаўнікоў кулінарыі Наркамасьветы пастанавіў арганізаваць 2-хгадовыя курсы кулінарыі. Курсы будуць адчынены з 10 лістапада і разьлічаны на 25 чалавек.

На ўтрыманьне курсаў у 1928-29 г. Наркамасьветы з сваіх сродкаў адпусьціў 2000 руб. Апрача гэтага сродкі адпушчаны па лініі Белрабсекцыі і Наркамздраву.

Арганізацыя кіно-таварыстваў

Менскае аддзяленьне Белкаапсаюзу ўзяло курс на арганізацыю пры вясковай каапэрацыі кіно-таварыстваў. Таварыствы будуць арганізаваны ў Барысаўскім, Смалявіцкім, Чэрвеньскім, Плешчаніцкім, Бягомльскім і Халопеніцкім раёнах. Частка таварыстваў ужо афармлена і яны набываюць кіно-перасоўкі.

Новыя тэрміны для разгляду працоўных канфліктаў.

Водлуг пастановы ЦВК і СНК СССР ад 29-га чэрвеня 1928 г., зацьверджаны новыя правілы разгляду працоўных канфліктаў. Правілы гэтыя з 1-га сьнежня 1928 г. пачнуць ужывацца па ўсім Саюзе ССР.

У новых правілах ёсьць цэлы шэраг зьмен. Асабліва гэтыя зьмены закранаюць працяжнасьць тэрмінаў, у якія дапушчаецца ўзьняцьце пытаньня аб аднаўленьні па рушаных працоўных правоў і абскарджэньні незадаволеным бакам пастановы канфліктных органаў.

Да апошняга часу ў нас, у БССР, да працоўных спраў ужывалася 3-х гадовая іскавая даўнасьць, якая для спраў аб аднаўленьні на пасадзе і аб спагнаньні заработку за звыштэрміновую працу была з 1-га сакавіка 1928 г. скарочана да 6-ці месяцаў. Узьняцьце пытаньня аб перагляде пастаноў канфліктных органаў ня было зусім абмежавана ніякімі тэрмінамі.

Новыя правілы значна зьмяняюць і скарачаюць існуючыя тэрміны. Для патрабаваньня аб аднаўленьні на пасадзе ўстаноўлен тэрмін у 14 дзён з моманту прад'яўленьня працаўніку разрахунку. Для спагнаньня заработнае платы за звыштэрміновую працу—1 месяц з моманту ўзьнікненьня права на патрабаваньне. Для ўсіх іншых патрабаваньняў, узьнікаючых на грунце скарыстаньня наёмнае працы—3-х месячны тэрмін, у працягу якога яны могуць быць заяўлены ў канфліктныя ці судовыя органы.

Што датычыць тэрміну для ўзьняцьця незадаволеным бокам пытаньня аб пераглядзе пастаноў РКК, прымірыцельных камэр і трацейскіх судоў, дык ён устаноўлен у 14 дзён, і такім чынам, тэрміны для абскарджаньня пастаноў судовых і канфліктных органаў устаноўлены адны. **З. Роклін.**

СУД.

Старшыня—бузацёр і гвалтаўнік.

Ня так даўно Паўла Ігнатовіч быў беспрацоўным. Жылося кепска. Ігнатовіч сумаваў, можна сказаць хварэў ад таго, што ня было паўных заняткаў. Але хутка Ігнатовіч атрымаў пасаду старшыні Бярэзінскага сельска-гаспадарчага таварыства. Пасада адказная. Ігнатовічу як вясковаму працаўніку і нават члену партыі трэба было праводзіць клясавую лінію на вёсцы, быць чулым к беднаце весьці барацьбу з п'янствам, самагонакурэньнем і інш. Але-ж ня так зразумеў Ігнатовіч задачы партыі і савецкай улады.

Як старшыня крэдытнага таварыства, маючы заўсёды ў кішэні капейку, Ігнатовіч піў, бузіў і дыскрэдытаваў сябе і ўладу.

Ноччу на 27 ліпеня 1928 году Ігнатовіч, вярочаючыся з пасяджэньня Бягомльскай зямельнай камісіі заварнуў у вёску Гарадок. Будучы п'яным удрызіну, бузавіў, стукаў вокны хат удоў, урэшце зайшоў да ўдавы Алесі Аўтушка і, карыстаючыся яе адзіноцтвам, згвалціў яе і апынуўся на лаве падсудных.

Справа разглядалася Выязной Сэсіяй Менскага Акруг. Суду і Суд на падставе 169 арт. КК прыгаварыў Ігнатовіча Паўла Андрэевага на чатыры гады і 6 месяцаў зьняволеньня без пазбаўленьня ў правох. **К.**

За палепшаньне санітарнае справы.

(З нарады санітарных дактароў).

Гэтымі днямі адбылася нарада акруговых санітарных дактароў разам з Навуковым Інстытутам НКАЗ (Санітарна-Гігіенічным, Мікрабіялёгічным і Сацыяльнае Гігіены). У нарадзе прынялі ўдзел: прафэсар Беларускай Сельска-Гаспадарчай Акадэміі Далінін, прадстаўнік НК Унутраных Спраў (Інспэктар Камунальнае Гаспадаркі) і прадстаўнік Белжылсаюзу.

Асноўнымі пытаньнямі нарады на гэты раз зьяўляліся: плян працы сан. арганізацыі на 1928-29 г., кватэрна-камунальнае будаўніцтва, дасьледваньне водазабясьпекі вёскі і змаганьне з эпідэмічнымі хваробамі—шкарлятына, тыфус, воспа, дыфтэрыт і шаленства.

Мерапрыёмствы па палепшаньні санітарнага дабрабыту залюдненых месц зараз зьяўляецца асноўнай задачай перад санітарнай арганізацыяй. Упарадкаваньне гарадоў і вёскі, кватэрнае будаўніцтва, палепшаньне водазабясьпекі, наладжваньне справы выдаленьня нячыстот і адкідаў у гарадох і інш. зьяўляюцца асноўнымі аздаравіцельнымі мерапрыёмствамі. Але гэтыя мерапрыёмствы, каб яны сапраўды былі аздаравіцельнымі, вымагаюць адпаведнага санітарнага рэгуляваньня і нагляду.

Зразумела, што ўся сыстэма гэтых мерапрыёмстваў зьвязана з дзейнасьцю іншых устаноў, пераважна камунальнай гаспадаркай, органамі НК Земляробства і Жылкаапэрацыі. Нажаль, гэтыя ўстановы, у праводзімых імі мерапрыёмствах па ўпарадкаваньню і аздараўленьню залюднёных месц, як азначана нарадай, не заўсёды зварачваюць належную ўвагу на санітарны бок, нават у тых выпадках, калі на гэта ня трэба ніякіх выдаткаў, аб чым адзначалі ў сваіх дакладах праф. Экзэмплярскі (Менск) і д-р Гурвіч (Бабруйск), а таксама прадстаўнікі з месц. Наглядаюцца такія выпадкі, што новапабудаваныя дамы ў санітарных адносінах часта зьяўляюцца малапрыгоднымі.

Вялікай хібай для правільнага рэгуляваньня гэтых мерапрыёмстваў зьяўляецца адсутнасьць дакладнага рэспубліканскага заканадаўства: кватэрнага кодэксу і будаўнічага статуту, і нарада паставіла перад НКАЗ заданьне ўзьняць перад адпаведнымі органамі пытаньне аб хутчэйшым выданьні іх.

У кватэрным будаўніцтве вёскі нарада зварачвае асаблівую ўвагу на вывучэньне ў санітарных адносінах агнятрывалага будаўніцтва. Гэты бок ва ўмовах БССР амаль зусім ня высьвятлен.

У дакладах „Аб стане сельскай водазабясьпекі» адзначана, што дакладных даных няма, па якіх можна было-б вызначыць пэўны плян аздаравіцельных мерапрыёмстваў. Але паводле і гэтых даных і паводле кішачна-эпідэмічных захворваньняў відаць, што справа сельскае водазабясьпекі пастаўлена ня зусім добра. Вялікай хібай у гэтай справе зьяўляецца адсутнасьць дакладных даных аб гідрагеалёгіі БССР.

Наркамздраву і НК Земляробству даручана арганізацыйна наладзіць гэту справу, прыняўшы ў аснову раней распрацаваны НКАЗ разам з НКЗем плян папярэдняга выбарчага дасьледваньня, па якому частка працы сан. арганізацыяй ужо зроблена.

Апрача гэтых пытаньняў нарадай абгаворана пытаньне санітарнае статыстыкі, аб падрыхтоўцы кадраў санітарных дактароў, аб каштарысах санітарнае арганізацыі і інш.

Падрыхтоўка санітарных дактароў, асабліва у галіне камунальнае санітарыі і палепшаньне матар'яльна-бытавых умоў іх, зьяўляецца асноўнай задачай НКАЗ.

Падагульваючы працу нарады, трэба сказаць, што ў агульным росьце савецкага будаўніцтва расьце і санітарная справа ў ім, якой на Беларусі ў мінулыя часы ня было.

Д-р З. Магілеўчык.

НАВУКА І ТЭХНІКА.

За савецкі ёд.

Першыя спробы здабываць ёд з марскіх водарасьляў у Расеі рабіліся яшчэ ў 1916 годзе. Тады былі створаны спэцыяльныя заводы на чарнаморскім узьбярэжжы і каля Уладывастоку. Але гэтыя спробы аказаліся няўдалымі, бо на поўдні водарасьці маюць малую колькасьць ёду, а на Усходзе ёдавая прамысловасьць была зусім слаба ўдасканалена.

Сёлета лябараторыі Дзяржаўнага Далёкаўсходняга унівэрсытэту паставілі вопыты, якія паказалі, што савецкая марская капуста значна багацей ёдам за эўрапейскую і японскую. Колькасьць ёду ў ёй хістаецца ад 0,5 да 0,86 процанту.

У бліжэйшай будучыне пастаноўлена ўтварыць вялікі ёдавы камбінат недалёка ад Уладывастоку. Гэта вызваліць СССР ад увозу ёду з заграніцы, які даходзіў да 200000 кілёграмаў у год на суму да 6 мілёнаў рублёў.

Прамысловае садоўніцтва на Далёкім Усходзе.

Шэраг арганізацый, у першую [illegible] сэкцыя садоўніцтва пры Уладыва[illegible] аддзяленьні Дзяржаўнага Геагр[illegible] Т-ва і Акрземуправа ў Прымо[illegible] напрацавалі дзеля пераўтва[illegible] тарскага садоўніцтва ў [illegible]

Зараз у Уладыва[illegible] больш [illegible] 58800 яблынь, 2500[illegible] груш, 410000 сьлію, 1140 кустоў кух[illegible] вінаграду, каля 3000 вішань, боль[illegible] 1 мілёну кустоў маліны і г. д.

Вопыты аклімат[illegible] на Д. Усходзе [illegible] садовай расьліны ліва цікавыя воп[illegible] аказаліся нечаканымі. Асабніцтве Елавіцкага [illegible] вопыты ў дасьледчым садоўУладывастоку. У [illegible] у 20 кілёмэтрах ад на адкрытым пав[illegible] садзе Елавіцкага зімуюць ныя лозы, дае пла[illegible] абрыкосы і вінаград. расьліна гранат, [illegible] далікатная паўднёвая ігрушы, прывезеныя [illegible] растуць розныя яблыні і і Амэрыкі. [illegible] з Расеі, Зах. Эўропы

Посьпехі кінематаграфіі.

Найвялікшага посьпеху ў справе кінематаграфіі дабіўся японскі інжынэр Шыба, які пры дапамозе сканструіраванага ім апарату змог рабіць 20000 здымкаў за хвіліну. Такі апарат дасьць магчымасьць вывучаць паасобныя моманты [illegible] хутка мяняюцца.

Напрыклад, Шыба дэманстр[illegible] Ерку зьнятыя ім на кі[illegible] хутка палучага паветр[illegible] сама ён паказваў рух [illegible] якая прабівае электр[illegible] ва было прасачыць [illegible] біваньня шкла, [illegible] в руках само[illegible] [illegible]

Тэлескоп на паляваньні.

Амэрыканскі[illegible] лікую ўвагу [illegible] паляўнічыя зьвярнулі пры стрэль[illegible] на ўдасканаленьне зброі справе тэл[illegible] Прыстасаваньне ў гэ дапамозе [illegible] тэлескопу дало добрыя вынікі. [illegible] тэлескопу стралок набывае [illegible] бачыць досыць выразна зьвяр[illegible] ступаючую для паляўнічага з прычыны значнай адлегласьці. Пры стральбе-ж цэль можна бачыць на вялікай адлегласьці як пападае куля.

Зараз тэлескапічны прыцэл набыў [illegible] шырокае распаўсюджаньне ў Амэрыцы таксама і ў Заходняй Эўропе.

Штучны кровазварот выключаным сэрцам.

На трэцім усесаюзным зьезьдзе фізіолёгаў у Маскве адзін з дакладчыкаў, С. Бруханенка прадэманстраваў штучны кровазварот цэлага арганізму сабакі пры выключаным сэрцы. Маскоўскі Навукова Хіміка-Фармацэўтычны інстытут здабыў спосаб, які дазваляе доўгі час падтрымліваць жыцьцё цёплакроўнай жывёлы з астаноўленым сэрцам пры дапамозе механічнага кровазвароту.

Можна спадзявацца, што далейшая праца ў гэтай галіне дасьць значныя практычныя вынікі, якія адыграюць вялікую ролю ў справе ўдасканаленьня мэдыцыны.

ДОМ АСЬВЕТЫ.

2-га лістапада роўна а [illegible] адбудзецца агульны сход беспра[illegible] г. увеч. рсў саюзу Працасьветы. [illegible] беспрацоўных сабЯўка ўсіх беспрацоўных [illegible] [illegible]

КЛЮБ НАВУК. ПРАЦАЎН.

Пятніца 2-XI а 9 гадз. увеч. [illegible] заняткі гуртка па вывучэньню [illegible] першым мовы. [illegible] што буду франц.

Субота 3-XI урачыстае [illegible] ны Кастрычнікавым [illegible] вечар, прысьвечаз палов. гадзіне [illegible] Пачатак а 8 [illegible]

Апавяшчэньні!

— У чацьвер 2-Х г. г., а 7-й гадз. увечары, у памяшк. Мен. АК МОПР'у (Савецкая, 87) адбудзецца нарада ўсіх агітзацый гарадзк. райкомаў.

Да ведама троек па правядзеньню месячніка па збору лому.

У нядзелю, 4-га лістапада, а 2 гадзіны дню, у памяшканьні рэдакцыі „Чырвоная Зьмена" склікаецца нарада ўсіх раённых і ячэйкавых троек па збору лому.

Адказны рэдактар **М. КУДЗЕЛЬКА**

ТЭАТР-КІНО.

БЕЛДЗЯРЖТЭАТР.

ПЯТНІЦА 2 лістапада. З прычыны генэральнае пробы п'есы „Бронецягнік" спэктаклю няма.

КІНО-ТЭАТР «КУЛЬТУРА». З аўторка, 30-га кастрычніка НОВЫ МАСТАЦКІ ФІЛЬМ АСЯ ДРАМА Ў 7 ЧАСТКАХ. Звыш праграмы: толькі 6 гастроляў Н. В. ДУЛЬКЕВІЧ.

КІНО „ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА". З аўторка 30 кастрычніка. НОВЫ НЯМЕЦКІ БАЯВІК ПЕРШЫМ ЭКРАНАМ У СССР. Мастацкі спартыўны фільм „11—ЧАРЦЕЙ—11". Звыш праграмы—кіно-хроніка. 3 сэансы—Пачатак 1-га сэансу а 7 г., 2-га а 8 г. 45 м., 3-га а 10 г. 30 м. Каса ад 5 гадз.

КІНО «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ». З аўторка, 30-га кастрычніка. Новы мастацкі фільм „ПРЫНЦ ПАЛКІХ МАРАЎ" [illegible] Звыш праграмы—кіно-хроніка. 3 сэансы—пачатак 1-га а 7 г., 2-га а 8 г. 45 м. 3-га а 10 г. 30 м. Каса ад 5 гадз.

1-ы ДЗІЦЯЧЫ КІНО-ТЭАТР «ЮНЫ ПІЯНЭР». АНЯ драма ў 6 частках. Звыш праграмы—кіно-хроніка «Совкино».

Праўленьне Беларускай Дзяржаўнай Акадэміі Сельскае Гаспадаркі імя Кастрычнікавае Рэвалюцыі абвяшчае КОНКУРС на замяшчэньне асыстэнцкіх пасад па катэдрах: 1) Эканомікі землеўпарадкаваньня, 2) Арганізацыі землеўпарадкаваньня. Пэнсія—170 руб. у месяц. Аплата [illegible] расходаў на пераезд па фактычных [illegible] звыш месячнай пэнсіі. Заявы і патрэбныя [illegible] накіроўваць да 1-га сьнежня б. г. у [illegible] Акадэміі, Горы-Горкі, БССР.

ЛІКВІДАЦЫЙНАЯ КАМІСІЯ ПА ЛІКВІДАЦЫІ Барысаўскай Прамысловай Каапэрацыйнай Арцелі „МЭТАЛІСТ" агалашае, што праца па ліквідацыі арцелі скончыцца 15 лістапада 1928 г. Усе прэтэнзіі да паказанай вышэй арцелі, павінны падаць да 15-га лістапада 1928 г. у ліквідацыйную камісію, якая знаходзіцца ў гор. Барысаве, вул. III-га Інтэрнацыяналу, № 42. Старшыня Камісіі БОГАД.

[illegible] Ганну Аўрамаўну Шырынскую [illegible] Міхаілам [illegible] Шырынскім.

29 кастрычніка 28 году згублена ПЯЧАТКА [illegible] лічыць НЕСАПРАЎДНАЙ. Заг. дому [illegible]

ЗГУБЛЕНЫ.

— Конск. карт. Маўчанскага І. А., выд. Аршанскім ваенкаматам.

— Коаск. карт. Верхаводка Б. П., выд. Зембінскім РВК і вучотна-вайсковы білет.

— Конская карт. Стралкоўскага Ф., выд. Кішына-Слабодзкім с.-саветам.

— Атэстат аб сканчэньні палітэхнікума за № 529 Шульца А. Г.

— Асабовая карт. Валкаўна С. Л., выд. Барысаўскім РВК.

— Сяброўская кніжка № 831, выд. саюзам харчавікоў і лекавая кніжка на імя Парфіновіча П. П.

— Вучотна-вайсковы білет Лесіна Г. І., выд. Зембінскім РВК.

— Сяброўскі білет № 23019 Станкевіча Н., выд. саюзам с.-г. леврабочых.

— Лекавая кніжка Караленка В. Е., выд. Барысаўск. страхкасай.

— Чыгвоннарм. кніжка Кабака Х.

— Кніжка на атрыманьні дапамогі па беспрацоўнасьці, выд. Барысаўск. страхкасай на імя Жызьнеўскай.

— Патэнт 3 разр. № 160 Рубіна Х. С., выд. Лепельск. грамов. часьцю.

— Сяброўская кніжка Абламейка Я., выд. Узьдзенскім саюзам прац. зямлі і лесу.

— Каапэрац. кніжка № 493 Пахубінскага Б. С., выд. Барысаўск. ЦРК.

— Беспрацоўная кніжка [illegible]

[illegible]

— Каапэрац. кніжка № 617 [illegible] выд. Барысаўск. ЦРК.